

VAITKOS Kėstotis

Žigis po Platelių miesteli

Kėta karta Pėlėis sala so Švėntuorkalnio jungė tėlts...

Bėrželė 5-6 d. Platelė pėrma karta tėp garsė atėdarė turizma sezuona – kvėitė i švėntė „Platelių vasara 2026“. Pasėgarsintė bova diel kuo. Pernā miestielis pripažints „Turizma traukuos vėituoavė 2025“ – ont vėsuos Lietovuos. Ė dā – vėino „Geriausio turizma kaimo 2025“ – ont vėsa svieta! Vo Žemaitėjės naciuonalėnis parks (ŽNP) šimeta mėnavuo sava 35-meti. Tad Platelė šormoliava cielas dvė dėinas. Pėnktadėinie bova paruodīts folklurėnis vaidėnėms, škėrts Liudvika Riezas metams. Šėštadėinis prasėdiejė dom žigės: ŽNP direktuorios Lydis Ramūns „tuoliašaudius“ vedė 20 kiluometru par Lėipėju mėška, Velienėjės pelkė ė pro Ėlgė ežera, vo parka etnuoluogė Kuprelytė Alduona vadžiuojė po pati Platelių miesteli. Paskiaus pri Platelių ežera lig pat vakara galiejė gėrdietė sveikėnėmus, mozėka ė jouka.

Atskėra aptarėma vėrts žigis po Platelius. Par 3 valondas nemėnks būrīs nukolniava tik posė kiluometra, no ėšgėrda kuoki posšimti istuorėju!

SENĖJĖ PLATELĖ

Seniaus Platelė stuoviejė ežera posiasalie – Švėntuorkalnie. Miestieli nu neprieteliu sauguojė ė pelkės. Tuo vėituo bovės ė dvars, ė pėrmuoji katalėku bažnīčė. No kuokės 1680-tās, kumet jau nebreikiejė kariautė, miestielis jau krausties i tinkamesnė – dabartėnė – vėita.

Kėta karta Pėlėis saluo stuoviejosi pėlės, katron gal pamatītė ė senūsūs

žemielapiūs. No par laika ana sogriova.

Pėlėis sala so Švėntuorkalnio tumet jungės medėnis tėlts. Ōžoulėnė puolė i dogna bova sokaltė lig 12 metru gėloma! Saulieta dėina tus puolius ė mes dā galem pamatītė. Vo muokslėninkā jau ėr geruokā ėštirėniejė ton bovosi tėlta ėr ežera dogna – povondėnėnė archeuoluogėjė Lietovuo prasėdiejė Platelių ežerė...

ŽNP direktuorios Lydis Ramūns. TORGAUS AIKŠTĖ

Pagrindėnie miestelė aikštie seniaus liōb būtė torgā. Vo dabā ė – bamaž vėsa Platelių istuorėjė.

Švėnts Fluorėjuons ėlgus metus sauguojė miesteli nu gaisrū. Suovietā skulptūra nuvertė – žmuonis atstatė.

1928-tās Plateliūs, kāp ė kėtūs miestūs a miesteliūs, bova pastatīts Nepriklausuomībės paminklos.

Platelių žigė gidė Kuprelytė Alduona so žigeivės.

Suovietā paminkla nuvertė – žmuonis atstatė. Atstatītė padiejė bovės Platelių muokėklas muokėnis skulptuorios Ušpalis Vytauts, katruo gėmėma 100-metiuo škėrta paruoda dabā veik dvara svėrnė.

Seniaus aikštie bovosi miestelė šolėnė so stuogelio. Nebnaudojemas šolėnės Kuprelytė Alduona nalėdosi sovėsam ožverstė. Bova ont diets pārmatuoms dongtis, po tou dongtio pradiejosė augtė žuolelės, – no grīna instaliacėjė, grīns sekrets.

Tėn, kor dabā norfėlė, kėta karta stuoviejosi karčema so ožvažiuojemo kėimo.

Kėtamė bodinkė bovosi vaistėnė. Tėn dėrbės rašituojė Vienuolė Antana sūnos Žukausks Stasīs. Tas sūnos so draugās Plateliūs isteigės jachtkluba. Vo tievs ėe liōb vasaruotė. Ons ėe parašė ė legenda „Platelių ežero paslaptis“ – api Zifrina ė Gervaza. Vo tėkruoji Zifrina bovosi paprasta mergelė ė dėrbosi tuo vaistėnie...

Dā 1938 m. bova pastatīts mūrėnis savėvaldībės bodinks. Dabā ėe gīven žmuonis, vo turistams ėr skuolėnamis dvėratė.

ŽNP Lonkītuoju cėntros – kor seniau bovės boitėnis. Vo dā seniaus tuo truobuo gīvena židā...

VĖINĖ MENĖNINKĀ...

Nu cėntrėnės aikštės lig bažnīčės – kuoks šimts metru so bėškėlio, no ėe – kāp kuoki trumpa Platelių mena istuorėjė...

Pri Lonkītuoju cėntra – skulptuoriaus Vaškė Antana padėrbts medėnis „Givatgaudis“. Pri ŽNP direktėjės bodinka – Vaškė darba stuogstolpis, škėrts parka 15-mečiuo.

Šalėp Lonkītuoju cėntra ėr gīvenės konėgs Aduomauskis Stanisluovs. Pas bruoli bovės atkeltis ė Liodvis (liet. Liudas

Adomauskas). Tas – gėmės Nuotienūs (Nuotienā priklausė Platelių valsčiuo), bovės konėgs, paskiaus ož kuomunistėni darba ėštremts i Platelius, 1940 m. bovės „Liaudės Seima“ pėrmėninks, pardavės Lietova suovietams, vo 1941 m. sošaudīts Paneiriūs. No dabā ton bodinka nupėrkėn menėninkā. Vo tuokiū „priplaukosiu“ žmuoniū, valog Alduonas, Platelems dėdėlė rek...

Vėinuo truobuo, katra bova židu, po kara augės Tuleikis Leonards – žėnuoms menėninks, tapītuos. Vo dabartėnė jaunė gaspaduorė žad pakvėistė i kavuos degustacėjės nomus.

Šalėp gīvenosi muokītuojė Andriuškaitė Stanislava. Pati bova akvarelistė. Tautuodailėninkė. No kėik inteligėntu atvažiuodava i ton truobelė, kėik jaunū gabiū menėninku ana ėš Platelių palidiejė i gīvenėma!

Pri truobuos, katruo gīvena Andriuškaitė, ėr par suovietmeti ėssauguota kuoplitelė – so krėkšta sce-

no. Mat ėe tekiejės opalis – dabā pakavuots, i vomzdi ivarits. Muokītuojė ėssauguojė ė senojė saulutė. Vo tuokės kuoplitelės ont žemės – kāp tik ė bovosės vėsuo Žemaitėjuo.

BŪS DAUGIAU.

Vaitkaus Kėstotė nuotr.

Plungė

ŽNP Lonkītuoju cėntrė – Platelių ežera legenda.

ŽEMAITĖŠKA RAŠTA LAIKS

2024-ėijė bova Žemaitėška rašta metā. „Žemaičių saulutė“ i kuožna nūmeri diejė po ketoris atskėrus poslapius – mūsa kalbā ėr istuorėjė, literatūrā ė kėtims kultūras dalikams, kraštuotirā ėr etnografėjė.

Vo kon 2026-ėijė? No ė viel rėk rašitė truopnė, savuotėškā. Napalėstė. Naožlėstė sava vėitas. Jug mūsa žemė – sava ruoda.

Stuojė žemaitėška rašta laiks.

ŠIAME NUMERYJE

3 psl.

Sujungiant upes per garsą

ŽEMAITĖŠKS raštas

Dūnėninku raštā

Dūnėninkā - varnėškė ē raseinėškė - tor mažiau raštu ož dounėninkus. No tor. Jug jau patė pėrmōjė vadėnamōjė lietovėška kninga - KATEKIZMA - parašė dūnėninks nu Šviekšnas a Žemaitiu Naumiestė Mažvīds Martīns („pule“, liet. „puolė“; „duk“, liet. „duok“). Vo Puoška Dijunīzos rašė, ka Žemaitiu konėgaikštėjės vėdorė tarmie esonti pati geriausi, mat čė ir pats Žemaitiu vėdorīs, katruo cėntros - Viduklė.

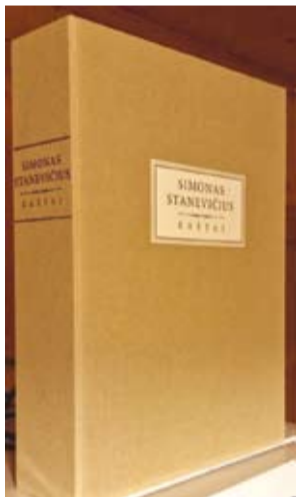
Tik mūsa laikās dūnėninku (dabā jou vadėn pėitū žemaitės) kalba sėlpst. Varnėškė dā kažkėik laikuos, no raseinėškė tonkė vėrst i lietovius...

STANEVIČĖ SĖMUONS

Stanevičė - ēšsėmuokslėnės Vėlniaus universiteta auklietėnis. Anuo raštūs gal matitė bėški tuokė „bėndra-lietovėškoma“. No ēš esmies rašė grīnā kāp „dūnėninks“. Jug bova gėmės Kanuopie-nūs, šalėp Viduklės. Bova, dabā sakītomem, dūnėninks raseinėškis.

Svarbiausė raštā - pasakiečės „Szeszes pasakas“ (1829 m. Vėlniou), „Daynas Žemaycziu“ (1829 m. Vėlniou) ē gaidas tuoms dainuoms „Pāzimes žemaytyszkas gaydas prydietynas“ (1833 m. Rīguo).

Ka bova „raseinėškis“, matuom ēr ēš „pasaku“, ēr ēš žemaitėšku dainū. No parvės - ēš tū dainū ēšaiškėnėmu:

Stanevičės Sėmuona RAŠTĀ.

I.
Asz padaynusiū daynu daynele,
asz daynu bernuželys;
asz adarisiū daynu skrinele,
paleyssiu i lustely.
Akmū be krauja, wandu be sparnu,
papartyš be židėlu;
asz bernuželys, asz jauns bernelys,
be jaunuos merguželes.
Pardusiū žyrga yr tima baŋna,
samdisiū audiejėle.
Yr atsysaky jauna mergely
po swyrna waykszcziodama:
ne parduk žyrga ney tima baŋna,
asz busiū audiejėly.

Ēš Stanevičės rinkėnė „Daynas Žemaycziu“.

ĒŠ PRAEITĪS

Sovėrp džiaugsma sporgas pašėrdie,
Ka apžvelgu praeiti sava,
Kik daug mīlemūju paveikslu
Pruo mona akis pražīgiava.

Ka šėrdie jaunīsti prašneka,
Er prišauki bortus gražeusius,
Mona dīnas židieje so vīšniems
Ale aš anū nabatšauksu.

Tik ateiti pinsu ēš nauje,
Gal žvaizdes nušvīs mona keli,
Gal laimi lauktuoji švīsiausi
Ištīs mon sava ronkeli.

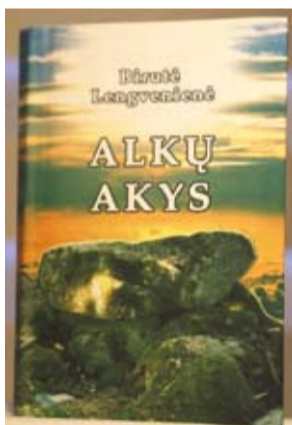
Bagduona eilieraštis „Ēš praeitīs“.

jau so dabartėnė žemaitėško rašībo.

LENGVENIENĖ BĖROTA

Pedaguogė ē rašītuojė bova kėlėma ēš Stėmpliū kaima, Šviekšnas valsčiaus. Ēšlėda eilieraštīu ē jumuo-resku rinkėniū, kningieliu vākams. Ē lietovėšku, ē žemaitėšku. Rašė nu dūšės - ē žmuonims tėka. No ē menėnis ligis bova ēš aukštūju - bova priijimta ēr i Lietovuos rašītuojū sąjunga.

Rašītuojė pati ir prisėpažėnosi, ka žemaitiu kalbuos rašības taisīklės pāprastė nier paprasts rėkals. Matuom nuosėnius balsius (ą, ę), „doboltus“ ēlgūsīus balsius (aa, ee, oo), kumet žemaitėškūs raštūs jau poikė prigėjė ēlgėijė - ā, ē, ī,

Patī žemaitėškiausi Lengvenienės kninga (2004 m.).

Vyraa, prašuom natriūkšmautė!
Jūsa reekals - lėzdos krautė!
Muotrėškas, pasokėt gaalvas,
Kuokės būs kiaušooko spaalvas!

Tava nuotaika keitaas i keitaas,
Tekšt unt vondens, paskiau vėl i uora...
Mes abidvi kap dūšis ba veitas, -
Musiet, pačias nažinuom, kuo nuoram.

Tap palėksam, kap esam atradėn:
Vės i onžūlus melsteis nabengsam...
Juk ēš onžūla dara e graaba,
E doris, e tū dooru sleenkstė!

Ēš Lengvenienės eilieraštīu.

Bagduona poezėjės rinktėnės „Nemirštančios godos“ žemaitėšks skīrielis. Dailėninkė - Ruibienė Alduona.

ō. Ir ē daugiau redagoutėnu dalīku. Balėikt lauktė truopniuos rašītuojės truopnė sotvarkītu raštu...

DAUJUOTĖ VĖKTUORĖJĖ

Literatūras tīrėnietuojė ē žėnuovė Daujuotytė Vėktuorėjė ē pati ir parašiosi šmuota kningu. Lietovėškā. No 2010-āsės pajiēmē ē parašė dvėkalbė kninga „Balsā ūkūs“ = Balsai ūkuose - lietoviu ē žemaitiu kalbuoms. Ē rašė vėn daugiau ē daugiau, pakol 2021-āsės ēšėjė tuokėi kāp ē žemaitės-

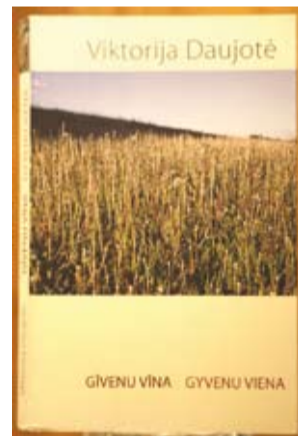
Varniu regėjuonėnė parka kningelė.

kė RAŠTĀ - „Žemaitinā = Žemaitynai“. Vo slaptavar-dis Daujuotė - ēš žemaitiu bājuoru...

Daujuotytė - ēš Keinėškės kaima, Varniu valsčiaus. Pati būdama raštinga muokslėninkė, ē dā pasėtarosi so kalbėninkās, sava kningas parašė dėdėlė truopnė. Skaitītuojė ēš anuos raštu gal pasėsemtė ne tik ēšmintėis, no ē dūnėninkėškas gramatėkas.

VARNIU KRAŠTĖ

Varniu regėjuonėnis parks ir ēšlėdės žemaitėškas kūrības konkursa „Rokoukīmies i korkem žemaitėškā“ geriausiū rašėniū kningelė „Žemaitėška kūrība vakū lūpomis“. Jaunėms ir kvėitams rašītė eilieraštīus, vaizdelius,

Daujuotės Vėktuorėjės dvėkalbė kninga (2012 m.).

tī tošti staldukā jied mon šėrdi,
juoki garselė, bėjau i vėdu ē užėiti,
niekur nie čiukšt, doris užromsčiau;
aplei tun kiauuli so paršėlės šnekiejau,
musiet, tat sapnavau tāp gražė, ka
šukavau arkli auksinios karčios

šindī krautovis dīna,
sostuos pri krīžiaus,
rėk ēš onksta ēšėitė
ka napravažiūto - - -
pėnigiokos ēš pencijis
laikau etažerkuo ožkėšosi,
ož vaikūn kningu dā ēš
muokīklas, sikės pasėjemu
kuoki, paveiksliokos paveizo - - -
truobėkės geltuonās stuogiokās,
rauduonuom sīnom, žemi, žuolie
žali, dongos skaitė mielens,
ē muni tāp muokėna Ožgiriūsi,
al' gīvenimi nabova tāp gražė

Daujuotės Vėktuorėjės tekstā.

sakmės. Raša ē pėnktuokā, ē dvilėktuokā. Raša ē varnėškė, ē loukėškė, ē laukuvėškė, ē kėtė tuo krašta vākā.

Varniu kraštė „sosėtink“ dounėninkā ē dūnėninkā. Regėjuonėnė parka kultūrėninks, kningelės sodarītuos Šėdvils Lins raša, kad ēš vākū rašėniū gal matitė, ka Laukuvuo ē Varniūs given dūnėninkā, Loukie ē Janapuolie - dounėninkā, vo Pavondenė ir kāp kuoki tarpėnė.

Vākā ir ragėnamis rašītė tēp, kāp šnek so sava nomėškės. Šėdvils pateik pavīzdi - parašītus žuodius „žemaičė“, „medžė“. Tas ir gerā - žemaitiu bėndrėnės kalbuos nier. No būtėniausė rėk šnekamōjė kalba atskėrtė nu rašuumosės. Torem rašītė ē „vāks“, ē „vākū“ (kėlmėninks). Kningelie skaituom: „Nu kap tī mona bāta ont tava kīma acidūri? Juk visumet i nomus pareinu su batās.“ No tuokius nevėnuokius žuodiu „vākū“ a „batu“ ožrašīmus geriau būtom palėktė tėkrims muokslėninku - kalbėninku ar etnuografu - tekstams. Vo „tautā“ skėrtūs raštūs balsiu ēlgoms netorietom priklausītė nu kėrčiavėma. Rėk skaitītė ē skaitītė žemaitiu kalbėninka Pabriežas Jūzapa gramatėka „Žemaičių kalba ir rašyba“...

Sotaisė Vaitkos Kėstotīs

Tai daugiau nei biblioteka. Tai vieta, kurioje gimė XXI a. neskubėjimo festivalis UPĖ.

Ir dar – čia vyksta dideli tikėjimo ir bendrystės stebuklai.

Norisi vis kartoti ir priminti, kokioje ypatingoje vietoje įsikūrusi Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka – kunigaikščio Mykolo Oginskio parke, grafo Zubovo statytoje pilaitėje, šalia tekančio Babrungo, apsupta pievų, rožių ir XVI amžiaus akmenų skaityklos. Tai vieta, kurioje pati aplinka kviečia ne tik skaityti, bet ir būti, jausti, kurti, klausytis.

Jau ne vienerius metus siekiame, kad biblioteka būtų ne tik knygų namai. Norime, kad ji taptų šiuolaikiška kultūros, bendruomenės erdve, apipinta gamta, meile įvairioms meno formoms ir muzikai. Stengiamės išnaudoti unikalias erdves ir aplinką taip, kad kiekvienas čia atėjęs galėtų tai patirti – ne tik per knygą, bet ir per unikalų, kartais nenuspėjamą vyksmą.

Tačiau vis dar tenka susidurti su gana siauru šiuolaikinės bibliotekos suvokimu. Kartais apmaudu matyti, kad biblioteka kai kam vis dar atrodo kaip institucija, galinti veikti tik viena kryptimi – vien skaitymo skatinimo lauke. Ypač skaudu, kad šiemet to nesuprato ir Lietuvos kultūros tarybos ekspertai, neskyrę finansavimo mūsų festivaliui. Susidarė įspūdis, jog buvo manoma, kad tokia veikla nėra bibliotekos esmė ar neatitinka jos nuostatų.

Visgi mes tuo tikime. Tuo tiki mūsų savivaldybės atstovai. Tuo tiki žmonės, kurie kasmet renkasi į festivalį. Tuo tiki ir tie, kurie tiesiog netikėtai užklysta į šią vietą – stabteli, apsidairo ir su nuostaba ištaria: „čia kažkas ypatingo“. Šiemet labai norėtusi palinkėti ir Lietuvos kultūros tarybos ekspertams užklysti pas mus – į parko pilaitę, prie Babrungo, į festivalį, tarp žmonių, muzikos ir vakarėjančių pievų. Kartais vietos esmę sunku perskaityti nuostatuose. Ją reikia tiesiog pajusti.

Drąsiai galiu sakyti, kad šių metų XXI a. neskubėjimo festivalio „Upė“ pagrindinė banga, manau, yra tiltų kūrimas tarp skirtingų kultūrų, garsų, medžiagų ir žmonių. Iš tiesų laukia neįtikėtinas ir labai išskirtinis reginys ant Babrungo upės kranto. Ypatinga ir simboliška, kad sugrįžtama į vietą, kurioje 2017 metais gimė pati festivalio dvasia. Praėjusiais metais čia vyko būgnų suokalbys, o šiemet ši idėja išaugo į tarptautinį susitikimą, kuriame muzika tampa jungtimi tarp pasaulių ir kultūrų. Šiemet mums labai svarbi Japonijos ir Lietuvos menininkų bendrystė. Festivalio širdimi taps išskirtinis japonų Tomoo Nagai ir Momo Suzuki dueto „I T O N E“ pasirodymas kartu su lietuvių improvizacinės muzikos kūrėjais Daliumi Naujokaičiu ir Gintu Gascevičiumi. Dar labiau stebina tai, kad būtent Plungėje, bibliotekos organizuojamame festivalyje, vyksta pirmasis tarptautinis „I T O N E“ dueto turo pasirodymas. Tai – tikras stebuklas mūsų miestui. Daugiau apie šį išskirtinį pasirodymą, jo idėją ir garsinę architektūrą papasakos pats menininkas Tomoo Nagai, kuris visai neseniai lankėsi Plungėje ir tyrinėjo Babrungo upės erdvę būsimam performansui.

Kaip visada, festivalis bus pilnas įvairių patirčių ir netikėtų meno formų.

Birželį ir liepą vyks tris dienas trukiančios terapinės keramikos dirbtuvės „Aš esu miestas“, kurias ves dailės terapeutė ir keramikė Monika Dombrauskytė. Dirbtuvių metu dalyviai kurs bendrą keraminę Plungės miesto mozaiką – kūrinį, kuris taps bendruomenės ryšio, miesto atminties ir kūrybinio buvimo kartu simboliu.

Festivalyje laukia ir būgnų dirbtuvės su Mariumi Aleksa, instaliacijos, kurias kurs Ieva Rojūtė, Sima Jundulaitė, Ričardas Šileika bei Viktorija Venckutė, eksperimentiniai pasirodymai ir įvairūs garsiniai nuotykių, tarp jų – Vyginto Striogos projektas „Black Rainbow“.

Vienas įsimintinesnių festivalio projektų, man atrodo, bus performansas „U“. Jam bus išnaudota natūrali parko erdvė ir medžiai, kurių paunksmėje pasirodys atlikėjos Viltė Gustytė, Liepa Grušaitė bei pati keramikos instaliacijos autorė Elena Laurinavičiūtė. Medžiuose kabės Elenos sukurti keramikiniai objektai, o atlikėjos ieškos jų skambesio, gaudys, lies ir išjudins jų garsus, tarsi bandydamos prakalbinti pačią erdvę. Aš net įsivaizduoju, kaip visa tai skambės... O kur dar neįtikėtinas duetas Flavia Huarachi bei Aurelijus Užameckis.

Labai džiaugiuosi, kad festivalyje įvyks pirmas grupės „Lapkričio 20-osios orkestras“ pasirodymas Plungėje. Iki šiol ši išskirtinė alternatyvios muzikos grupė mūsų mieste nėra koncertavusi, todėl tai tikrai nerealu. Man atrodo labai svarbu, kad festivalis atveria erdves tokiems unikaliems, laisviems ir drąsiems muzikiniams reiškiniams.

Na, o vakarą vainikuos jau įsibėgėjęs, augantis ir vis labiau besiplečiantis Plungės viešosios bibliotekos orkestras kartu su jo vadovu Daliumi Naujokaičiu. Šiemet orkestre pasirodys net 38 dalyviai, o prie bendruomenės prisijungia ir profesionalūs džiazo muzikantai – Dovydas Stalmokas, Mikas Kurtinaitis, Dominykas Vyšniauskas ir kiti. Mane labiausiai žavi tai, kad šiame orkestre susitinka labai skirtingi žmonės, tačiau scenoje visa tai tampa vienu gyvu muzikiniu judesiu.

Oi, dar vienas labai jautrus ir svarbus momentas – orkestre nuskambės mūsų kraštietės poetės Lauros Lu (Jonikės) eilės, paremtos Simono Daukanto pamatine žemaičių kalbos leksika. Atvirai pasakius, kai pirmą kartą jas išgirdau, supratau gal tik kokius trisdešimt procentų, bet likau visiškai apstulbusi. Laura jas specialiai kūrė šiam orkestrui, norėdama žmonėms priminti, kad XIX amžiuje mūsų krašto žmonių kalba buvo nepaprastai vaizdinga, turtinga ir daugiaprasmė.

Labai norisi padėkoti ir Arnui Mikalkėnui, kuris šiemet tiesiogine prasme sudrebins parko visatą savo būgnų solo pasirodymu. Man šis gestas buvo be galo jautrus ir svarbus, nes, sužinojęs, kad šiemet Lietuvos kultūros taryba festivaliui finansavimo neskyrė, Arnas pats pasiūlė tiesiog atvykti ir dalyvauti. Va taip. Tokie dalykai turbūt ir parodo tikrąją festivalio bendruomenę ir žmones, kuriems svarbi pati idėja ir buvimas kartu.

Ir, žinoma, begalinis ačiū Plungės rajono savivaldybei už tikėjimą, pasitikėjimą ir palaikymą.

Sujungiant upes per garsą

POKALBIS SU GARSO MENININKU TOMOO NAGAI. KALBINA PLUNGĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS DIREKTORĖ GINTARĖ GUREVIČIUTĖ.

XXI amžiaus neskubėjimo festivalio „UPĖ“ metu Plungėje žiūrovai turės galimybę susipažinti su garso menininko iš Japonijos Tomoo Nagai kūryba. Čia jis pasirodys kartu su Minako Momo Suzuki duete I T O N E. Jo meninė praktika jungia skulptūrą, garsą, amatus ir gamtą. Prieš festivalį kalbėjomės apie upes, šilką ir liną, povandeninius garsus bei kūrybinį kelią, atvedusį jį prie unikalų garso skulptūrų ir instrumentų kūrimo.

JAPONIJĄ IR LIETUVĄ JUNGIANTI UPĖ

Vienas iš projektų, kuriuos Tomoo Nagai rengia festivaliui, siekia simboliškai sujungti Japoniją ir Lietuvą. Menininko sumanymas paprastas, tačiau pilnas prasmių: lietuviškas lino audiniu aptrauktas būgnas ir japoniškas šilko audiniu aptrauktas būgnas išdėstytas skirtinguose Babrungo upės krantuose, sujungti viena gija.

„Mano pagrindinė idėja – naudoti liną kaip Lietuvos simbolį, o šilką gijas – kaip Japonijos simbolį – pasakoja Nagai.

Projektas priklauso ir nuo oro sąlygų, ir nuo pačios gamtos. Menininkas svarsto, kad net

Tomoo Nagai ir Gintarė Gurevičiūtė.

vėjas gali tapti vienu iš šio kūrinių atlikėjų.

„Galbūt instrumentu gros vėjas. O gal jis liks tylus. Tyla taip pat yra gerai.“

Ne mažiau svarbi projekto dalis – pati upė. Tomoo planuoja naudoti hidrofonus – specialius povandeninius mikrofonus, leidžiančius klausytis garsų po vandeniu.

„Praėjusį mėnesį naudočiau tokius mikrofonus ežere Taivane. Garsai, sklindantys iš dugno, buvo neįtikėtini ir netikėti. Mes taip mažai žinome apie tai, kas vyksta po vandeniu.“

UPĖ KAIP METAFORA

Festivalio tema menininką sudomino iš karto, nes japonų kalboje upė turi ir simbolinę reikšmę. „Japonijoje dažnai sakome, kad tarp žmonių teka upė, kai norime nusakyti tam tikrą atstumą ar skirtumą tarp jų, – aiškina jis. „Kai išgirdau apie festivalį „UPĖ“ iš karto pagalvojau, kaip būtų galima sujungti Japoniją ir Lietuvą per upę.“ Ši mintis tapo būsimos instaliacijos pagrindu – fi-

zinės medžiagos ir garsas čia tampa kultūrų dialogo metafora

VAIKYSTĖ TARP GARSO IR SKULPTŪROS

Tomoo Nagai ryšys su garsu prasidėjo dar vaikystėje. „Pianinu pradėjau mokytis groti būdamas šešerių ar septynerių. Mane žavėjo ne tiek muzika, kiek pats garsas ir jo rezonansas.“

Nors mokytis kūrinių jam nepatiko, vienos natos skambesio dažnai pakakdavo susidomėjimui sužadinti. Svarbią įtaką turėjo ir meninė aplinka šeimoje. Jo tėvas buvo dizaineris ir medžio meistras, brolis tapo kalviu ir kuria plieno skulptūras, o brolio žmona užsiima juvelyrika.

„Augau meno aplinkoje.“ Universitete Nagai studijavo skulptūrą ir metalo apdirbimą. Tuo pačiu metu pradėjo groti džiaza būgnais. „Mane visada mažiau domino melodija, o labiau – garso tekstūra, medžiaga ir pats skambesys.“ Jaunystėje jis svajojo tapti puikiu džiazo būgnininku. Tačiau ilgainiui suprato,

kad jo kelias slypi kitur. „Pradėjau kurti savo instrumentus, nes mokėjau dirbti rankomis. Galiausiai skulptūra ir muzika tapo viena kūrybine praktika.“

NAUJŲ INSTRUMENTŲ PAIEŠKOS

Šiandien Tomoo Nagai žinomas kaip eksperimentinių instrumentų ir garso skulptūrų kūrėjas. Daugelį jo darbų įkvėpė Japonijoje sukurtas instrumentas „Stringraphy“, kuriame naudojamos stygos ir rezonatoriai. Svarbi jo kūrybinė partnerė yra muzikantė ir poetė Minako Momo Suzuki. „Momo yra labai talentinga muzikantė ir poetė. Ji daugiau nei trisdešimt metų dirba su styginiais instrumentais. Iš jos daug išmokau.“ Kartu jie sukūrė naują instrumento versiją, kurioje tradiciniai popieriniai rezonatoriai pakeičiami šilkiniais būgnais. „Originaliame instrumente naudojami popieriniai puodeliai. Aš norėjau naudoti šilką ir išgauti kitokį garsą bei

■ NUKELTA | 4 PSL.

Sujungiant upes per garsą

ATKELTA IŠ 3 PSL.

kitokią vizualinę formą. „Duetas ITONE kartu kuria jau trejus metus. Dalyvavimas festivalyje „UPĖ“ bus pirmoji jų tarptautinė kelionė.

MATEMATIKA, FIZIKA IR GARSAS

Nors menininkas juokauja, kad jam sunkiai sekasi matematika, fizikos ir matematikos dėsniai jo kūryboje yra neišvengiami. „Garsas yra banga. Viską galima aprašyti skaičiais.“ Kuriant instrumentus svarbus kiekvienas matmuo. Stygos ilgis lemia garsą, rezonatoriaus dydis keičia skambesį. „Šiuo metu kuriu didelį litofoną, o rezonatoriai turi būti labai tiksliai pritaikyti prie natų. Kitaip instrumentas tiesiog neskambės.“ Jis lygina tai su marimba, kurios kiekvienas rezonansinis vamzdis po garsinėmis plokštelėmis yra tiksliai apskaičiuotas. „Tai fizika. Tai matematika. Kartais tai sukelia nemažai rūpesčių.“ Laimi, šiuolaikinės technologijos gali padėti.

JKVĖPIMAS UŽ KNYGŲ RIBŲ MUZIKOS

Vienas netikėčiausių pokalbio momentų buvo klausimas apie knygas. Paklaustas apie mėgstamus autorius ar gyvenimą pakeitusius kūrinius, Nagai atsakė netikėtai: „Per pastaruosius trisdešimt metų beveik neskaičiau knygų.“ Vietoje literatūros jis renkasi garsą. „Studijų metais dažnai lankydavausi bibliotekoje, tačiau daugiausia tam, kad pasiskolinčiau kompaktinių diskų ir galėčiau klausytis.

ŽVILGSNIS Į VAKARUS IR Į RYTUS

Kaip ir daugelis jo kartos japonų, Tomoo Nagai užaugo apsuptas vakarietiškos muzikos ir kultūros. „Mes augome su Holivudo filmais ir amerikietiška muzika. Japonai dažnai žvelgia į Vakarus.“ Tačiau, pasak jo, šis procesas vyksta abiem kryptimis. „Tuo pačiu metu Vakarų šalys žvelgia į Japoniją.“ Jo

kūryba, jungianti tradicines medžiagas, eksperimentinį garsą, skulptūrą ir šiuolaikinių meninių mąstymą, gimsta būtent šio kultūrinio dialogo erdvėje.

SUSITIKIMO VIETA

Tomoo Nagai sako, kad festivalis „UPĖ“ yra daugiau nei pasirodymas. Tai galimybė kurti ryšius tarp šalių, meno

sričių, gamtos reiškinių ir žmonių. Per upę nutiesta šilko gija gali atrodyti paprastas vaizdinys, tačiau jame slypi didelė idėja – garsas gali tapti tiltu.

Straipsnį paruošė Plungės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė Gintarė Gurevičiūtė

XXI a. neskubėjimo festivalis

Upė 2026

07 10

ause

Ieva Rojutė

Naujosios kartos lietuvių menininkė ir tapytoja, kuri šiuolaikinio meno lauke išsiskiria savo savitais tekstiniais kūriniais. Menininkės darbuose dažnai dera ranka rašyti tekstai, gamtos motyvų piešiniai bei abstrakčios formos. Šie elementai atrodo tarsi objektai, rasti jos kasdienybėje – autentiški ir išsiskiriantys aplinkoje, kurioje ji gyvena. Instaliacijos dinamiškai prisitaiko prie ekspozicinių erdvių: jos gali aprašyti patalpas lyg vijokliai ar gyvatės, tarsi organiskai išaugusias iš sienų, grindų ar lubų. Kalbėdama apie mažas ir dideles baines, nesėkmes ar trapias emocines būsenas, Rojutė subtiliai ir tiksliai nagrinėja psichologinį žmogaus pasaulį – netodulą, bet neišvengiamą realybę, kurioje visi esame.

Ričardas Šileika

Rašytojas, fotografas ir savito meninio pasaulio kūrėjas, savo veiklą grindžiantis kasdienybės stebėjimu, marginaliomis patirtimis ir jautriais santykiais su žmogumi bei aplinka. Gimęs Ukmergės rajone, menininkas savo biografiją paverčia kūrybos dalimi – jo tekstuose ir projektuose persipina provincijos poetika, ironija, dokumentiškumas ir performatyvus pasakojimas. Šileika yra Lietuvos rašytojų ir fotomenininkų sąjungų narys, taip pat dirba Vilniaus dailės akademijoje Fotografijos, animacijos ir medijos meno laboratorijoje. Menininkas save apibūdina daugybe tapatybių – nuo „duobininko“ iki „kvėpuotojo“ ar „šmirinetojo“, taip paversdamas gyvenimą nenutrūkstamu poetiniu ir vizualiniu veiksnu.

Viktorija Juzefa Venckutė

Scenografe, tapytoja ir tarpdisciplininio meno kūrėja, savo praktikoje jungianti teatrą, instaliaciją, šviesą ir vizualinį pasakojimą. Menininkė baigė scenografijos studijas Vilniaus dailės akademijoje, o šiuo metu tęsia taikomojo meno magistro studijas „Upė“ galvaujama tarptautiniuose kūrybiniuose projektuose Lietuvoje ir užsienyje. Jos kūryboje svarbi vieta tenka atmosferos, atminties ir vietos santykio tyrinėjimui, dažnai pasitelkiant objektus, video ir erdvinės instaliacijas.

Marijus Aleksa

Būgnininkas, kompozitorius ir prodiuseris, aktyviai veikiantis šiuolaikinės džiazo, improvizacinės ir elektroninės muzikos scenoje Lietuvoje bei tarptautiniu mastu. Londone studijavęs muzikantas garsėja atviru požiūriu į skirtingų žanrų sintezę, kūryboje jungdamas džiazo, ambient, eksperimentinę elektroniką ir ritmines pasaulio muzikos tradicijas. Marijus bendradarbiauja su įvairių sričių menininkais, kuria muziką teatrui, šokiui ir tarpdisciplininiais projektais, o jo pasirodymai pasižymi jautria improvizacija ir stipria atmosferine įtampa.

Monika Dombrauskytė

Autorė yra dailės pedagogė, dailės terapeutė (VU sveikatos mokslų magistrė) ir menininkė, daugiausia kurianti keramikos srityje. Ji turi dešimties metų patirtį dirbant su žmonėmis per meną. Jos kūrybinė bei profesinė veikla glaudžiai susijusi su žmogaus savęs patyrimo šiuolaikiniame pasaulyje ir tarpasmeninių santykių tyrinėjimu. Autorė ypač domina, kaip menas gali tapti priemone kurti ryšius tarp žmonių, jų aplinkos ir bendruomenės.

BLACK RAINBOW

Black Rainbow – tai niūraus ambiento ir glitch elektronikos solo pasirodymas. Elektroninės šokių muzikos kūrėjas ilgus metus gyvenantis Dubline Vyntas Strioga – sujungia traškančius garsus, laužytus ritmus ir elektronikos fantazijas.

LITA CABELLUT (ISPANIJA) PARODA „KRUVINOS VESTUVĖS X BODAS DE SANGRE“

Žemaičių dailės muziejuje gegužės 16 d. buvo atidaryta paroda „Kruvinos vestuvės x Bodas de sangre“, kurioje Lietuvos publikai buvo pirmą kartą pristatoma garsi ispanų menininkė Lita Cabellut.

Per daugiau nei keturis dešimtmečius trunkančią tarptautinę kūrybinę karjerą, gyvendama ir dirbdama tarp Ispanijos ir Nyderlandų, L. Cabellut sukūrė savitą, pasaulyje atpažįstamą meninį stilių, pasižymintį stipria išraiška ir emociniu intensyvumu.

Paroda veikia nuo 2026 m. gegužės 17 d. iki 2026 m. rugpjūčio 19 d.

Žemaičių dailės muziejaus rūmų ir žirgyno salėse, Plungėje.

ŽIRGYNO SALĖ

„Kruvinos vestuvės x Bodas de sangre“

Žirgyno salėje pristatomas istorinis L. Cabellut darbų ciklas, įkvėptas garsiosios ispanų rašytojo Federico García Lorca dramos Bodas de sangre.

Parodoje eksponuojami 27 darbai ir įspūdinga scenografinė instaliacija, leidžianti lankytojams patirti F. G. Lorcicos dramaturgiją iš šiuolaikinės perspektyvos. Menininkė nesiekia tiesiog iliustruoti pjesės – ji gilina ir jos emocinę ir simbolinę esmę, kurdamą vizualinę interpretaciją, kurioje tragiškos kūrinio aistros susiejamos su šiuolaikiniais socialiniais ir moraliniais klausimais.

L. Cabellut vizija remiasi radikaliu meilės supratimu – meile kalbai, tiesai, tapatybei ir pačiai žmogaus prigimčiai. Pasitelkdama ekspresyvią, psichologinę įtampą pasižymintį dialogą tarp F. G. Lorcicos tragedijos ir šiuolaikinio pasaulio aktualijų.

Parodoje keliami šiuolaikinio gyvenimo svarbūs klausimai: moterų lygybė, tapatybės formavimasis, paveldėtų socialinių vaidmenų pervertinimas. Kartu reflektuojamos tokios žmogaus būsenos kaip nepasitikė-

07 11

ITONE

Tarpdisciplininis duetas iš Japonijos, kuriame susitinka Momo Suzuki („Stringraphy“) ir perkusininkas Tomoo Nagai. Jų kūryboje šilkas tampa muzika – iš siūlų ir audinių kuriami būgnai bei „Stringraphy“ technika atveria netikėtą garsų pasaulį, kuomet obertonų ir subtilių niuansų. Momo ilgmetė patirtis suteikia jos atliekamai muzikai lankstumo ir išraiškumo, o Tomoo, keliaudamas po pasaulį ir ieškodamas unikalių medžiagų, pats kuria instrumentus bei iš jų gimstančią muziką. „I T O N E“ pasirodymuose šilkas atskleidžia gantų kvėptus garsus – paukščių ir gyvūnų balsus, vėjo šnaresį, harmonikas, triukšmus ir net žmogaus balso atspalvius.

PAUSE

Ant skirtingų Babrungo krantų susitiks du pasauliai – iš šilko, siūlų ir subtiliausių obertonų gimstantys Japonijos dueto „I T O N E“ garsovaizdžiai ir Gintauto Gascevičiaus bei Daliaus Naujokaitis kuriamas ritinė meditacija „PAUSE“. Tai vienkartinis patyrimas po atviru dangumi, kuriame muzika susilieja su upės, vėjo ir aplinkos garsais.

Flavia Huarachi ir Aurelijus Užameckis

Tai Bolivijos fleitininkės, dainininkės Flavia Huarachi bei kontrabasininkas Aurelijus Užameckis duetas. Savo muziką jie kuria jungdami folklorą su šiuolaikinėmis garso išraiškoms, bei gilindamiesi į kilmės ir tapatybės istoriją. Savo debiutiniame albume „Huellas“ – „Pėdsakai“ – jie kviečia klausytoją patirti per Andų kraštovaizdį, klausantis aimarų ir ispanų kalbomis dainuojamais žodžiais, kuriose pasakojama apie jų susitikimus su Anapacha laiku, skirtu susitikimui su protėviais ir susitaikyti su praeitimi.

„U“

Elenos Laurinavičiūtės performansas, kuriame naudojami jos sukurti keraminiai pučiamieji instrumentai. Kūrinį atlieka Liepa Grušaitė, Viltė Gustytė ir Elena Laurinavičiūtė. Performanso metu instrumentai pripildomi vandens ir aktyvuojami judesiu. Jie sukami, kraipomi, laikomi tarp kontrolės ir atsitiktinumo. Vanduo čia veikia kaip aktyvi terpė: jis keičia garso pobūdį, pašalina molio formas ir leidžia joms skambėti. Kuriamas garinis laukas primena gervių klyksmus, sparnų judesius, tolius, erdvėje išsisklaidančius signalus. Tai ne melodinė struktūra, o kintanti akustinė būseną kuri yra lėta, subtili, meditatiivi, kviečianti išsiklausyti į garso atsiradimo procesą. „U“ tyrinėja garso formavimąsi per medžiagiškumą – kaip oras, vanduo ir judesys veikia keraminį kūną ir kuria garsą. Tai performansas apie klausymąsi kaip patirtį, kurioje ryškėja santykis tarp kūno, medžiagos ir aplinkos.

Arnas Mikalkėnas

Pagrindinės pianisto, perkusininko, kompozitoriaus ir improvizatoriaus Arno Mikalkėno veiklos sritys – džiazas, improvizacinė ir elektroakustinė muzika. Tai garsui atidus kūrėjas, nebijantis, netgi priešingai, siekiantis peržengti bet kokius muzikinius rėmus, ieškoti savito santykio su muzika. A. Mikalkėno muzikinių patirčių kraitis ypač gausus. Ne tik klasikinės ir džiaz muzikos studijos, bet ir musique concrète, roko, metalo ir kitų žanrų atgarsiai. Plungėje Arnas festivalio metu atliks būgnų solo.

Lapkričio 20-sios orkestras

Postmodernistinis nedomernios muzikos orkestras. Grupės muzika neapsiriboja vienu stiliumi – tai eklektiškas derinys, kuriame persipina pankrokas, alternatyva, eksperimentinė muzika, net grindcore ar džiaz elementai. Svarbi jų išskirtinumo dalis – įvairi instrumentuotė: be būdingų gitarų ir būgnų, dažnai naudojami pučiamieji, styginiai, perkusija, kas suteikia jų kūrybai neįprastos tekstūros. Muzikinę struktūrą papildo originalūs tekstai – dažnai poetiški, ironiški, socialiai angažuoti, atspindintys tiek vidines žmogaus būsenas, tiek visuomenės pulsą. Dainų žodžius dažniausiai kuria būgnininkas Andreika, o kūrybinis procesas yra kolektyvinis ir atviras eksperimentams.

Plungės viešosios bibliotekos orkestras.

Plungės viešosios bibliotekos orkestras yra unikalus vienkartinis reiškinys. Orkestras suburtas iš įvairaus amžiaus vietos gyventojų, kurių dauguma neturi jokio profesionalaus muzikinio išsilavinimo. Orkestro paruošimą padėjo įgyvendinti profesionalus būgnininkas, perkusininkas ir kompozitorius Dalius Naujokaitis. Orkestras remiasi gyvosios kompozicijos ženklais. Muzika gimsta tiesiogiai pasirodymo metu, naudojant specifinius ženklus, kuriais vadovaujasi visi orkestro dalyviai.

FESTIVALIO RĖMĖJAI:

IŠ gyvenimo

Regina MONTVILAITĖ-STANIULIENĖ

Laiko dulkes nupūtus atrasta vaikystė

Plungės viešojoje bibliotekoje buvo pristatyta Reginos Montvilaitės-Staniulienės knyga „Tapatybė laiko dulkes nupūtus“. Joje autorė pasakoja savo šeimos istoriją, apie Plungės centre praleistą vaikystę. Knygoje – ir susirašinėjimas su Izraelyje gyvenančia vaikystės drauge Chaviva Beer-Shevoje. R. Staniulienė geranoriškai leido spausdinti ištrauką iš atsiminimų bibliotekos svetainėje, o susidomėjusieji knygą ras bibliotekoje.

ŠEIMA. BUTAS

Mano tėveliai Mykolas (inžinierius) ir Elena (sekretorė) susitiko Šiauliuose, tėvas tvarkė darbo popierius, mama juos pasirašė. Elegantiška moteris pakvietė simpatišką vyrą į svečius, šis sutiko. 1944 metais, balandžio 4 dieną įvyko vestuvės. Mykolui Montvilai 33, o Elenai Aleksandravičiūtei 34 metai. Netrukus pora susilauks pirmagimio. Po metų antro sūnaus, dar po metų – trečio. Sūnūs pasaulį išvys skirtingose Lietuvos vietose: vyriausias Gastonas (1944) ir jausniausias Vytautas (1948) Barsukynėje (Kelmės raj.), o vidurinis Virgilijus (1946) Raseiniuose. Po septynerių metų Plungėje gimė mergaitė Regina (1955). Mamai 43 m., tėvui – 42 metai. Broliams tuo metu buvo 11, 9, 7 metai.

Namas stovėjo išsikišęs trijų gatvių sankirtoje. Mašina kas nors leidamasis nuo kalniuko, galėjo į jį stuktelti. Vieną žiemą taip ir nutiko. Naktį į kambarį įčiuožė sukvežimio nosis, sustojo prie mamos lovos. Tėvas pažeistą sieną apdengė toliu, po juo pripylė kelis sluoksnius šlakų, sutvirtino lentų juostomis. Sulopytas avarinis namas stovėjo dar trisdešimt metų, iki aštunto dešimtmečio, kol buvo nugriautas. Tame dviejų aukštų komunaliniame name pokaryje gyveno keturios lietuvių šeimos ir rusų karininko šeima. Avarinis namas skurdžiausioje miestelio gatvėje buvo be kanalizacijos ir šildymo. Šulinys ir tualetai kituose kiemuose. Gatvės vienas šonas atitvertas tvartų eile. Tėvai turėjo du – viename anglys, malkos ir visoks

„barachlo“, kitame – penimas paršiukas. Nuolat stigo maisto, tad skerstuvės labai praversdavo. Bėda buvo tik ta, kad paršelis ne visada užaugdavo. Po namo dalimi buvo bendro naudojimo rūšys. Vidun įeiti galėjai susirietęs, beveik keturiomis, tamsoje grabinėdavai, norėdamas ką nors pasiimti ar pasidėti. Tik pro atdaras rūsi duris įsliuogdavo dienos šviesa. Daugiausia jame buvo laikomos daržovės, aš pamenu tik mūsiškį bulvių kampą. Namo dešinėje mašinos iš M. Melnikaitės gatvės suko į riestą Palankės gatvelę, nutįsusią palei apsemtą pievą.

Mūsų butas – trys kišėniniai kambariai, virtuvė su krosnimi-virykle. Šiais laikais visas plotas būtų kaip vieno kambario butas. Sunku buvo gauti anglių ir malkų. Broliai naktimis vogčia parsitempdavo iš kito miesto galo, kur dieną naktį dundėjo traukiniai. Kai nebuvo kuo pakurti pečiaus ar dingdavo elektra, turėjome „kirogazą“ ir žibalinę lempą. Virtuvėje

stovėjo mažas dviaukštis bufetas. Viršuje, už durelių stiklo, kelios piltuvo formos taurelės ant kojėlės, šimtgraminis stikliukas, du miniatiūriniai porceliano puodeliai kavai. Tokį pat servisą su puodeliais mačiau Juodkrantės muziejuje. Desertinės lėkštės: porcelianinė mėlynais baltais raštais, kita – skaidraus žalio stiklo, abi tarsi prabangos likutis iš Gruževskio dvaro. Mama sakė, kad tie indai – jos vestuvių dovanos.

Virtuvėje kabėjo laikrodžiai su gegute. Laikas caksėjo užsikirsdamas. Tėvas timpltelėdavo svarelius ir geležinis paukštelis atgydavo. Pro vienintelį langą buvo galima matyti gretimo namo sieną, esančią vos kelių metrų. Tame siaurame ruože tarp dviejų namų žaisdavome kvadratą ir futbolą. Nuo palangės, kuri tik metro aukščio, galėjau be vargo nulipti. To siauro praėjimo gale – varganų trobesių kiemas, viename jų gyveno rabino šeima. Apie jo gražuolę dukrą Feigą kai-

Brolis Virgilijus tarp daržo augmenijos ant suolo, kurį tėvas sukėlė paprastuoju būdu mamai. 1970 m., Plungė.

mynai šnabždėjosi – ten durys ir naktį neužsidaro. Kitame kiemo gale seserų Onelės ir Marelės skurdus namelis, sodas, šulinys. Už jų – „šulė“ sinagoga.

Galiniame kambarielyje du langai žvelgė į skirtingas gatvės puses. Mūsų salonas. Prie vieno lango, ant vinies pakabinta tėvo gitara. Stalas, dvi kėdės aukštom atkaltėm. Tarp lango ir pečiaus trumpa nutrintu aksomu sofa, galai įrėminti rulonais. Naktį ji virsdavo lova man, dieną – sėdkėde prie stalo. Mamos lova kitoje kambario pusėje. Etažerė, suvenyriniai mažmožiai, nuotraukos, knygos. Tame kampe, į kurį trenkėsi sunkvežimis, televizorius „Raduga“.

Pereinamajame kambarielyje brolių lova, siuvimo mašina, skrynja, vėliau vietoj jos pastatė spintą. Trečiasis – tėvo kambarys, kaip atskira sala – palei langą lova, virš jos karinės barometras, stalas, radijo taškas, žurnalai,

laikraščiai, porcigaras, tėvas rūkė „Prima“ įspaudęs į muštuką. Stalo šonas rėmėsi į žiemą kurenamą pečių, apšildė ir salioną. Senoje spintoje mamos ir tėvo odiniai paltai, prieskario suknelės, bliuzelės, bateliai, kostiumas, švarkas, atskiroje dėžutėje nuotraukų pundelis, suspaustas iki delno dydžio laikraštis apie Stalino mirtį, knyga „Niurnbergo procesas“. Nusitrynusios odos piniginiuose saujelėse, Zikaro medalis – angelas su Lietuvos vėliava.

MELNIKAITĖS GATVĖJE...

(pervadintoje į Rietavo) pramaišiu su lietuviams gyveno žydai. Senamiesčio aikštė buvo pagrindinė jų smulkiosios prekybos arterija. Už poros kiemų nuo mūsų namo tarsi susiglaudusios stovėjo dvi sinagogos, po rusų okupacijos netekusios savo pirminės paskirties: viena paversta bolševikinės kultūros namais, kita – linų žaliavų sandėliu. Vėliau, jau Atgimimo metais, nugriautos.

Už posūkio iš Melnikaitės (Rietavo) gatvės į Palankės gatvelę, pievos pakraštyje buvo namo gyventojų daržai. Mūsų – didžiausias, bet ir valgytojų daugiausia. Čia tarp lysvių džiūvo skalbiniai, lakstė ir žaidė vaikai, deginosi kaimynai. Pro daržo šoną vingiavo siauras griovys, nuolat pilnas vandens, atitekančio iš kitos gatvės pusės. Jame skendau. Broliams buvo prisakyta mane daboti, bet jie užsižaidė futbolu. Brolis Virgis laiku pamatė pūpsantį sijenelio parašutą, ištraukė. Nuo

to įvykio mane prižiūrėjo auklė Onelė, gyvenusi gretimame kieme su seserimi Marele. Tame kieme stovėjo rabino namai, šiek tiek toliau – dvi sinagogos. Palei gatvę ir kiemuose tarp skurdžių trobesių nuo ryto iki vakaro aidėjo vaikų klegesiai. Virė gyvenimas.

Žiemą pievoje užšalęs koželkos vanduo virsdavo ledo aikšte, savadarbėmis pačiūžomis ir lazdomis vaikai varinėdavo ledo ritulį „šaiabą“. Kartą brolio Gastono pačiūžas užsidėjau ir aš, keturiasdešimto dydžio, leidausi nuo gatvės karnelio kartu su kitais vaikais, atsitrenkiau į stulpą. To vieno karto užteko. Pačiūžos nebedomino. Prisimenu ir dideles lentines roges, tempiamas brolių, jomis, tarsi atkabintomis nuo vežimo, skriedavau sniegu nuo darželio iki namų. Išgriūti iš jų buvo didžiausias džiaugsmas. Tos prisiminimų nuotrūpos atspindi pokarį, visko trūko, o labiausiai maisto. Tėvai augino keturis vaikus, dirbo valdiškuose darbuose, pasimatydavome tik vakarais. Darbo savaitė truko šešias dienas, atsikvėpdavo tik sekmadienį.

Greta mūsų „komunalinės“, kylant į karnelį link Senamiesčio aikštės, tebestovi Tevė ir Bliumės Grolmanų namas. Tevė iš karo grįžo neįgalus, žmona buvo prekybininkė. Jiedu turėjo dukterį Liubą ir sūnų Izraelį. Sovietmečiu lietuviai juos apkaltino pagrobų krikščionių vaiką, vos nekilo pogromas. Subėgę prie jų namų žmonės šaukė, stumdėsi, grasino.

Plungė, avarinis namas Marijos Melnikaitės gatvėje (Rietavo) stoviu prie tėvo kambario lango, šalia „saliono“ kampas su langais, žiūrinčiais į abi gatvių puses. Kieme brolis Virgis ir brolio Gastono žmona Aldona. Prie suolo durys į rūšį. Kitapus gatvės – kiemo draugo Romo Jakavicko namas (nugriautas).

ATKELTA IŠ 6 PSL.

Vėliau mano draugė Chaviva Tel Avive pasakojo, kad per šurmulį tėvai ją išsivedė į kitą miesto galą pas prie parko gyvenusius Ministerius. Dingusi krikščionių mergaitė buvo rasta ramiai žaidžianti kitame kieme. Po šio įvykio Grolmanai paliko Plungę, išvažiavo į Šiaulius, o apie septyniasdešimtuosius emigravo į Izraelį.

MANĖS SENIAI NEBĖRA PLUNGĖJE...

Nebėra nė paties namo, nugriovė 1980 metais. Jo vietoje, žolės salelėje kairėje, kaimynė pasodino dvi slyvas, obelį ir akaciją. Atvažiavusi visada pasi-vaikštai kiemais, čia ieškau tos mažos mergaitės pėdsakų. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, apie 90-tuosius, atsirado Sinagogų gatvės pavadinimas, pakeitęs Melnikaitę.

Mama ilgai saugojo mano vaikišką lietuviškos kostiumėlį. Balta išsiuvinėta bliuzelė, pūstos rankovės, sutrauktos apvadėliu aplink riešą, suvarstoma tamsiai žalio aksomo liemenė, trumpas, žaliai rudomis juostomis ir tautiniais raštais margintas sijonėlis, žiurstelis, parišamas per liemenį. Aprengta juo buvau tik kartą kažkurioje pradinės klasės šventėje. Nežinau, ar kas blogai atsiliepė, ar išgąsdino, bet mama daugiau niekada neišėmė rūbelio iš skrynios. Po daugelio metų tautinį kostiumėlį padovanojo anūkei, Gastono dukrelei Editai, drabužėlis jai tiko. Vaikiškas tarpukario tautinės Lietuvos liudininkas pražuvo, galbūt taip ir nesupratus jo vertės.

Būdamas mažytė mokėjau maldelę „Tėve mūsų, kuris esi danguje...“ bei ketureilį „Angele Sarge, man paskirtasai, būki su manim, mano mielas, rytą ir vakarą, naktį ir dieną, saugoki žingsnį mano kiekvieną.“ Poterių mokiausi Kelmėje, pas Bartkevičių nuomininkus Orvydus. Vieną vasarą tetos Stasės palydėta Kelmės bažnyčioje priėmiau Pirmąją Komuniją. Nesupratau, ką man sakė kunigas per išpažintį prie langelio. Padariau tai, ko norėjo mama. Plungėje kukliai švėsdavome ir Kalėdas, ir Velykas. Kalėdos būtinai su šieniu po balta staltiese. Prie lovos mama spintelėje turėjo mažytę maldaknygę. Prieš miegą

Plungės vaikų lopšelyje-darželyje. Regina stovi pirma iš kairės. Apie 1957 m.

kambarį peržegnojau ir visas keturias puses. Po galva dvi pagalvės – didelė ir maža. Ryte išpurdavo pagalvės, lovą užtiesdavo balta kapa persižegnojau ir užsidarydavo virtuvėje. Joje, išsirengusi iki pusės, prausėsi šulinio vandeniu... Kiekvieną rytą.

MAMA

1966 m. mama pradėjo dirbti stambiausioje Plungės įmonėje „Linų audiniai“ direktoriaus A. Čerškaus sekretore. Sovietmečiu visko trūko. Ne vienas fabriko darbuotojas, nugvelbęs drobės gabalų ir kitokių gaminių, parsinešdavo į namus. Žmonės tokių pasisavinimų nelaiškė vagyste. Valdiškas šeimininkas abstraktus, o asmenininkas konkretus... Svarbu neįkliūti. Tokie produkcijos pasisavinimai buvo įprasti visiems darbo kolektyvams. Tarnautojai žinojo, kad Montvilienės tuo valdišku geru nesugundysi. Niekas negalėjo priversti jos paaimti ką nors, kas ne jos. Mama laikėsi savo principų ir vertybių, nesivėlė į intrigas ar apkalbas. Gal žmonėms norėjosi, kad ji būtų kaip visi. Gal kam ir nepatiko jos orus išskirtinumas. Manau, kad būtent už laikyseną – sąžiningumą, santūrumą, mandagumą ir atsakingumą – buvo vertinama. Visa darbinė karjera einant tas pačias pareigas. Namuose nekalbėjo apie darbą. Galbūt „užkniedyti“ jausmai padėjo lengviau prisitaikyti ir susitaikyti su sovietine tikrove. Fabrike dirbo ir mano brolis Vytautas.

Vieną popietę mama neįprastai anksti grįžo iš darbo. Atsisėdo salone prie lango, įbedė žvilgsnį

Atsiminimų autorė Regina ketverių metų. Plungė, 1959 m.

Montvilų šeima. 1951 m.

į gatvę. Kaip visada santūri ir uždara. Ant stalo sauja šokoladinių saldaini. „Čia tau“, – tarė. Nuo šiol sekretorei-mašininkei nebetreikė anksti keltis, praustis lediniu vandeniu iki pusės, eiti iš vieno miesto galo į kitą, vakare tuo pačiu keliu grįžti į namus. Saldi padėka į pensiją išėjusiai darbuotojai. Išsivyniojo vieną blizgų „Raudonųjų aguonų“ saldainį. Daugiau nebelietė. Po dienos namuose prasidėjo skalbimo maratonas. Tėvas nespėjo nešti kibirus iš šulinio. Ant krosnies puoduose burbuliavo skalbiniai. Prasdėjo kitas mamos gyvenimo etapas. (...)

Nugriovus senąjį namą, mama gavo vieno kambario butą su patogumais. Tėvas į dar tuščią butą daugiabučių mikrorajone „išikėlė“ pirmas – grabe...

Asmeninio archyvo nuotr.

Išlydėjome jį žemaičių kalnais, dūdomis ir vainikais.

Mamos sociumas susitraukė. Skaitė mano paliktus poezijos rinkinėlius, patikusias eiles persirašydavo. Išsikirdavo praktiškus virtuvės ar liaudiškos medicinos patarimus. Dalinosi, ką įdomaus radusi, citavo juokingus posakius, aforizmus. Domino koncertų, operų ir operečių transliacijos. Vertino iškalbą, inteligenciją, artistišumą. Gyveno taupiai ir kukliai. (...) Labiausiai dabar norėčiau turėti jos tarpukario laikų vyšninės spalvos delninę. Moterišką rankinę be rankenos, skirtą specialioms progoms. Kada mama ją pasiimdavo? Kokiomis progomis?..

Paruošė Vilma Mosteikienė

Rūta VAŠKYTĖ

ese

žinau, kad verta keliauti

mirtinai pailsau, bet žinau, kad verta keliauti toliau
be karūnų

įkyrios obsesijos neišsimąsto, todėl bandžiau jas išveikti. kurį laiką suspaustas į konkrečius sveikatingumo kulto rėmus gyvenimo būdas man nešė savotišką naudą. daugybę minčių išmainiau į naratyvą – tobulo režimo laikymasis. maniau balansuosianti ir duosianti sau švelnumo bei poilsio tiek, kiek fizinės kančios ir nuovargio patirsiu,

darydama kaip visuotinai priimtina.

už persivalgymą juk negiriama, priešingai nei už nuolatinį ribojimą. dėl sutrikusio valgymo pagalbos į specialistus kreipiausi, pasirodo, per anksti! neatrodžiau kaip serganti – juk tai kantrybės pareikalaujantis procesas...))))

neinaudingas stažas energiniame deficite pamažu išjunginėja. sugedo reprodukcinė sistema, o kūdikio nebegalintis išnešioti kūnas ilgainiui nebegalima ir logiškų sprendimų, ką jau bekalbėti apie tikslus ir svajones, norą būti su žmonėmis, užsiimti mėgta veikla.

seniai judu be aiškios krypties, ne pilnais padais ir vis įsispirdama į svetimus batus. itin gėdijuos savo chaotiškų akademinų žygių, kuriuose nepasiekiu finišo tiesiosios.

kitoj visatoj aš gi jau reklamų vizualų kūrėja ir leidėja, tyrinėjanti Skandinavijos kultūrą, pasitelkiant sociokultūrinės antropologijos metodologijas. laisvu nuo darbų metu savanoriauju senelių namuose, kur kampano tepalu kvepiantiems močiutėms ir diedukams atlieku refleksologinį pėdų masažą.

po velniais, jausmai tie, kurių nesuprantu, iš bado niekaip nenumiršta! hipotezė, kad neįsijaučiau beveik nieko geriau negu visko daug – nepasitvirtino.

po gydymosi psichikos sveikatos centre idealumo siekis buvo kone teisiškai įpareigojantis. bijojau prognozių apie rizikas, atsirandančias nesilaikant naujojo režimo. sako, dažnai paslystama, taip įgijant kito sutrikimo statusą. o kas, jei bus dar blogiau?

laisvėje įsitempiaiu – kaip kapeiką tarp žandų užpakalio suspaudus. net ir sveikatos labai augint svorį nepaprastai sunku, kai sveikatingumo detektoriai užstaugia, vos pajautę paprastų miltinių blynų kvapą. o jei šalia dar smetonos su cukrum įsidėsi..!

tik nepaslysk. tu tik nepaslysk.

manydama, kad privalu siekti kažko ypatingo ir visų vertinamo, išsiilgau paprastumo, būnant čia ir dabar. kažką pabandyti, tęsti ir užbaigt. kažką pamest, nes nepritiko. nesvarbu, kalbam apie veiklas, santykius ar apie kokį sumuštinį.

palikt dantų žymes sūdytu sviestu apteptoj riekėj duonos, pusryčiaujant su artimu – čia tai bent pėdsakas! dėl tokių ir verta keliauti toliau;

šiai ir paslyst kartais gerai. nukrenta tada karūnos, o ordiniais ir titulais pavirtę komplimentai, kritika, ligos bei diagnozės tolygiai su kritusiu užsimurzina.

tik kas aš be visų į skalpą jaugusių karūnų?

balta žino – vaikystėj su užsidegimu sakydavau norinti būt kiauilių šėrėja.

Povilas ŠVEREBAS

Žemaičiams buvo pristatytas M. Brenšteino 1896 m. kelionės pėsčiomis po kraštą dienoraštis

PABAIGA. PRADŽIA NR. 5 (897)

Visada yra malonu išvysti pažįstamus veidus. Salantų gimnazijoje tokiu tapo direktorės pavaduotoją Lina Vaitkuvienė, kuri jau dirbo 2013 m.

Neatsitiktinai susitikimą su gimnazistais pradėjau nuo dienoraščių svarbos mokslui ir pačiam rašančiajam, nes Salantai buvo susieti su Oginskiais. Todėl leidau sau pacituoti Mykolo Kleopo Oginskio priesaką sūnui Irenijui vieną iš punktų: „Mokykis pats save analizuoti, nėra nieko geresnio už dienoraštį, kuriame fiksuotumei savo darbus ir ypač mintis. Tai atneštų dvigubą naudą: įprastum susikaupti, mąstyti ir kalbėtis pats su savimi, antroji nauda būtų ta, kad susikurtum savo stilių; rašytoju tampama rašant; tai, ką supratai pamokoje ar stebėdamas, išmoksi dar geriau, jei viską aprašysi ir visiems laikams užfiksusi atmintyje. Esu labai patenkintas, kad tavo seserys to išmoko ir dėl to tikrai nesigaili.“

2009 m. lapkričio 13 d. prieš Žemaičių akademijos konferenciją, Salantų gimnazistams rengiau viktoriną. Viena iš užduočių buvo etnografinių daiktų atpažinimas. Tebeturėjau tą patį prietaisą virvėm vyti, kurį žemaičiai vadina mataru. Jei prieš 17-ka metų ji atpažino tik viena mokytoja, tai dabar

rezultatas buvo trigubai geresnis. Remiantis Marcelijumi Martinaičiu, priminiau, ką daiktai reiškė žmogui anksčiau: „Daiktai gyvena kažkokį savo nepriklausomą gyvenimą. Jie primena, kaltina, tyčiojasi, gundo, kalba seniai mirusiųjų žodžiais. Išmetus, sudeginus, rodos, jau nereikalingą daiktą, su juo iš atminties dingsta ir pažįstamų, artimųjų veidai, prisiminimai apie juos. Ar ne dėl to daugybė mūsų žmonių, išvarytų iš senų, užgyventų vietų, lyg ir prarado atmintį, ryšius su praeitimi, protėviais, pradėjo nieko nemylėti, net savo namų, kuriuose užaugo jų vaikai, savo gyvenimo?“

Salantuose dar aplankėme 1911 m. klebono Pranciškaus Urbonavičiaus pastatytą aukščiausią Žemaitijos bažnyčią. Ji dvelkia neogotikinės Karlo Eduardo Strandmano neogotikos didingumu, bet senoji maža medinė šventovė būtų sujungtų barokinių altorių ansambliu. Suprantamas katalikų noras, carinei Rusijai po 1864 m. vykdytų draudimų leidus statyti naujas bažnyčias, driokstelėti, todėl senosios vietoj ir iškilo nauja. Statinys rodo klebono organizacinius gabumus ir parapijos susitelkimą, nes bažnyčia pastatyta per 5 metus.

Salantuose pietavome įžymiojoje „Pakalnūtė-

Kretingos bažnyčios durų viršutinės dalies fragmentas su fundatorių herbais.

Nuotrauka P. Šverebo, 2026 m.

Diskusijos dėl parodos Plateliuose. Iš kairės sėdi A. Kuprelytė, Gintautas Margis ir D. Junevičius.

Nuotrauka P. Šverebo, 2026 m.

Knygos pristatymas Kretingos muziejuje.

Nuotrauka P. Šverebo, 2026 m.

je“. Kadangi, ruošdami knygą apie Salantų bažnyčią, joje ne kartą pietavome, tai iš anksto perspėjau Dainių, kad neimtų didžiosios šonkauliukų porcijos. Tiesa, nepavyko įveikti ir mažosios. Persivalgius nieko kito neliko, kaip pakeliui į Kretingą prasimankštinti ir užkopti į Kalnalio apžvalgos bokštą.

Matosi, kad jis buvo lankomas net žiemą, nes per sniegą buvo sumintas siauras takelis. Mums einat jau patirpusiu sniegu, svarbu buvo nenuslysti nuo tako. Užlipus į bokštą per tirštą rūką negalėjome matyti nei Salanto slėnio, nei Imbarės piliakalnio. Tada prisiminiau, kad prof. viktorija Daujotytė atvyko su sąlyga, kad jai salantiškiai aprodys rašytojo Romualdo Granausko

vaizdžiai aprašytą slėnį. Savo valdas aprodyti sutiko pats Salantų regioninio parko direktorius, bet tirštas rūkas slėpė ir nuo jų upės slėnio grožį. Dar keistai atrodė, kad iš vienos pusės lankytojams nebeatsivers tolumos vaizdai, nes juos užstoja pasodintų eglių viršūnės. Greitai medžių siena bus u-mūrytas visas bokštas. Neaišku, ar iš taupumo, ar buvo nepamąstyta šalia bokšto pasodinti medžius. Nusileidus nuo bokšto Dainius pastebėjo stulpelį su akute. Nebūtų fotografijos specialistas. Supratau, kad tai lankytojų apskaitos daviklis.

Pasiekę Kūlupėnus, norėjome važiuoti į Kretingą tiesiai per Padvarius, bet suknelėjome į kairę ir į ją riedėjome per Karteną. Taip neišklydome iš tikrojo ke-

liautojų žygio maršruto. Kokią Kretingą išvydo M. Breinšteinas?

„Kretinga gali drąsiai vadintis miestu. Grindinys lygus, namai, nors mediniai, bet aukštais langais ir didelėmis durimis, gatvės triukšmas ir judėjimas visiškai primena kokio nors didelio miesto priemiestį. Ypač žydai, mus traukiantys už rankos ir havelokų ir siūlantys tai prekes, tai arklius į Palangą, man priminė Stiklių gatvę Vilniuje. Pergalingai prasibrovę pro Izraelio sūnų būrį, tvirtu žingsniu ėjome į turgaus aikštę, vildamiesi: jei yra koks viešbutėlis ar padoresni užvažiuojamieji namai, tai tikriausiai turgaus aikštėje, viltis neapgavo – nors neradome turgaus aikštės, radome aikštę, stačiakampiu apstatytą gražiais mūriniais ir mediniais namais su gonkomis, balkonais ir kitokiais tokios rūšies papuošimais, su balta žaliais kupolais cerkvele viduryje. Žandaras, į kurį kreipėmės ir prašėme nurodyti viešbutį, o jis nepraleido progos ištirti, iš kur ir kodėl einame, parodė gražų dviejų aukštų mūrinį namą priešais cerkvelę, ten ir nuėjome. Šis nedidelis viešbutis grafo Aleksandro Tiškevičiaus pastatytas per Kretingą važiuojančių asmenų patogumui. Jis dar nebaigtas, turi vos porą numerių (o bus dešimt), bet yra švarus ir patogus, kad iš tikrųjų iš susižavėjimo apstulbome. Už rublį mums davė nedidelį kambarį...“

Kadangi Kretinga ilgą laiką buvo pasienyje su Vokietija, tai žandarų dėmesingumas nepažįstamiems keliautojams suprantamas. Nors dabar daug kas pasikeitę, bet man mieste vis vien jaučiasi vokiečių kultūros dvasia. Bet Dainiui norėjau parodyti profesoriaus Mykolo Songailos prieš Antrąjį pasaulinį karą suprojektuotą Kretingos banko pastatą. Jame esu buvęs tik vieną kartą, bet

■ NUKELTA | 9 PSL.

ATKELTA ĖŠ 8 PSL.

autentiškas interjeras ir tapyba leido pajauti tarpukario metų lietuviškos kultūros tėkmę ir gylį. Deja, bankas nebeveikia. Atsitrenkę į porą uždarytų durų ir praradę viltį patekti į vidų, nepėdino-me į arbatinę „Špitolę“ pasišildyti. Joje akys rai-bo nuo arbatų gausos.

Kadangi ką tik buvau perskaitęs dr. Tojanos Račiūnaitės nuostabią knygą Etmono Jono Karolio Chodkevičiaus [savi]reprezentacija, tai norėjos dar kartą pažvelgti į centrinės duris, skirainčias šventovę nuo preišnavio. Jos įamžina vienuolyno ir bažnyčios fundatorius Joną Karolį ir Sofiją Ckodkevičius Mokslininkė per jų ikonografiją atskleidė vyriškąją ir moteriškąją jų puses. Dabar į jas žvilgsniu kitu ir supratau, kad jų vieną dalį tikrai turėjo dengti tapyba. Kitu atveju nelogiškai atrodo gerojoje pusėje užlankstytos viny. Keistas jausmas apima, kai suvokti, kad stovi prieš daugiau nei 400 metų padarytą daiktą-šedevrą, o pakeliui į muziejų tave pasitinka stiklinis, naktį šviečiantis kryžius. Jo idėja nedvelkia originalumus, nes tokį anksčiau yra pasistatę Taline estai, o forma atkartoja už Kaltinėnų esnatį šį simbolį.

Muziejuje mus pasitiko Jolanta, kurią pažinojo tiek Dainius, tiek aš. Rūmų interjeras ir pilnėjanti salė nuteikė pozityviai. Gyvai į mūsų pasakojamus reaguojanti publika, jų klausimai vertė neskubėti. Nepajutome, kad mūsų susitikimas užsitęsė iki dviejų valandų. Įdomu, kad klausytojai buvo įvairaus amžiaus – nuo poros gimnazisčių ir jaunų šeimų narių iki senjorų. Dažnai tokių knygų pristatymuose susitinkame su vyresnio amžiaus žmonėmis. Tarp susirinkusiųjų Dainius pastebėjo ir vienuolį, kuris, kai jie anksti ryte braidžėsi apie vienuolyną, keliaudami M. Brenšteino ir L. Angrijausko takais, maloniai apkvietė į bažnyčią ir ją aprodė. Aš gale salės išvydau kukliai sėdintį muziejaus direktorių Romandą Žiubrį. Tuoj prisiminiau, kaip vos pradėjęs direktoriauti, jis mus, su literatais, įleido į Motiejaus

M. Brenšteininės kapavietės su Švč. M. Marijos monograma ir Kristaus galvos reljefu fragmentas.

Nuotrauka P. Šverebo, 2026 m.

Kazimiero Valančiaus ekspoziciją Nasrėnuose. Dairiausi ir jo pavaduotojo Juliaus Kanarsko, kuris Salantų knygai parašė du puikius straipsnius.

Neaplenkėme ir M. Brenšteino gimtinės Telšių. Dabartinės Žemaitijos sostinės gyventojai gali didžiuotis, kad jų žemė išaugino ne vieną šviesuolį, kurių darbai yra svarūs ne tik šiam kraštui, jo praeities tyrimams. Prie tokių reikėtų priskirti dabartinius istorikus profesorius Alfredą Bumblauską, Egidijų Aleksandravičių, dr. Vacį Vaivadą ir archeologus profesorius Adomą Butrimą bei Algirdą Girininką. Tarp iškiliausių Žemaitijos tyrėjų patenka ir anksčiau plūšę M. Brenšteinas bei Juzefas Perkovskis. Netoli Telšių, Kalnėnų dvarelyje 1859 – 1861 m. yra gyvenęs ir pirmosios žemaitiškos-lietuviškos istorijos autorius Simonas Daukantas.

Susitikimo su telšiškais metu kaip tik ir kalbėjome apie laiko tėkmės suvokimą istorinių lūžių metu. Įdomu, kad 1896 m. žygio dalyviai, išaugę lenkiškai-žemaitiškoje bajoriškos kultūros aplinkoje, sulaukė tautinių Lenkijos ir Lietuvos valstybių susikūrimo. Jų keliai išsiskyrė. L. Andrijauskas, gyvendamas Siraičiuose, sulietuvėjo, o M. Brenšteinas, kuris buvo įsikūręs Vilniuje, tikriausiai liko ištikimas Abiejų Tautų Respubli-

kai ar Lietuvos Didžiamajai Kunigaikštystei. M. Brenšteinas 1933 m. dar aplankė mamos kapą.

Mes, su Dainiumi taip pat užsukome į Telšių senąsias kapines prie jos amžino poilsio vietos. Kapavietė buvo įremita masyvia geležine grandine, kurią laikė šeši rausvo granito apvalūs stulpeliai. Dabar grandinė nukirsta ir virš paminklo buvusių trijų stulpelių nelikę. Lenkiškas užrašas priminė, kad čia tikrai ilsisi M. Brenšteininė. Visą laiką vis nesuprasdavau, kodėl virš šio teksto yra erškėčiais vainikuota Kristaus galva, jei monograma yra Marijos. Atidžiau pasižiūrėjęs pamačiau, kad galvą supanti pailgo rėmelio dalis yra užtinkuota, nes Kristaus galvos reljefas yra apskritimo formos. Pilkas granitas ir jo spalvą atitinkantis apsamanojęs tinkas slepia įvykusius pokyčius. Peržiūrėjęs senas kapavietės nuotraukas, pamačiau, kad anksčiau ten ir buvo Švč. Mergelės Marijos atvaizdas. Įdomu, kas ir kodėl jį pakeitė Kristaus galvos reljefu?

Dar iki renginio užsukome į Žemaitės gimnaziją, kurią baigė ir ne viena anksčiau paminėta iškili asmenybė. Tai primena ant sienų kabančios ją baigusiu mokinių vinjetės ir nuotraukas, o skulptoriaus Gedimino Karaliaus sukurtas paminklas jauniausiam lietuvių klasikui poetui

M. Brenšteininės kapavietė Telšių senosiose kapinėse.

Nuotrauka P. Šverebo, 2026 m.

Leonui Vytautui Mačerniui, atskleidžia, jog šią gimnaziją baigė ir jis. Mokykla, kuri pastatyta pagal Stepono Stulginskio projektą buvo viena iš moderniausių prieškarinio laikų mokyklų Lietuvoje, jos vidus dabar renovuojamas. Keista, kad tai daroma mokslų metų įkarštyje.

Neaišku, kiek mūsų, su Dainiumi, jo sudarytos knygos pristatymas buvo įdomus dalyvavusiems renginiuose. Bet mes tikrai abu darėme tai nuoširdžiai. Atrodo, kad buvęs ambasadorius dis-

ciplinuotai ir aiškiai visiems pristatė nepelnytai užmirštą ir svarbią mums asmenybę. Aš labiau akcentavau egodokumentų svarbą ne tik mokslui, bet ir gimtojo slenksčio praeities pažinimui. Jaunimui stengiausi priminti apie dienoraščio rašymo naudą, o vyresniems vis užsimindavau apie jų prisiminimų svarbą. Juk kiekvienas esame skirtingi, turime savo požiūrį, patirtį, matymo kampą. Neatsitiktinai kiekvienas dėmesį į atkreipiame skirtingas niuansus, detales. Todėl kuo daugiau

bus egodokumentikos, tuo mūsų gyvenimo vaizdas bus pilnesnis ir objektyvesnis. Be to šis rašytinis palikimas, kaip ir daiktai, padeda mums megzti ryšius ne tik su išėjusiais, bet ir gyvaisiais. Ne be reikalo istorija yra vadinama gyvenimo mokytoja. Kadangi kiekviena karta galvoja esanti protingesnė už buvusias, todėl ir lipa ant to paties grėblio, o žmonija neišvengia suiručių ir karų. Tik praeityje ieškodami bendrumo, gal galime išvengti jų?

Knygos pristatymas Telšiuose.

Nuotrauka P. Šverebo, 2026 m.

Nepatogūs skaitymai – Plungės jaunimui

Plungės r. sav. viešoji biblioteka (Vaikų ir jaunimo literatūros skyrius) 2026 m. kovą–spalį įgyvendina projektą „Nepatogūs skaitymai“, finansuojamą Lietuvos kultūros tarybos ir Plungės r. savivaldybės.

Šįkart projekto dėmesio centre – paaugliai ir jaunimas. Dėl to susitikimai su jauna auditorijai rašančiais kūriniais vyksta miesto mokyklose.

APIE GYVENIMĄ SU LIGA

Pavasarij „Saulės“ gimnazijoje vyko susitikimas su rašytoju Viktoru Jasaičiu ir jo knyga „Priklausomas. Be galimybės mesti“, pasakojančia apie gyvenimą su I tipo cukriniu diabetu. Viktoras, kuris pats gimnaziją baigė prieš keliolika metų, gausiai dvyliktokų auditorijai ne tik pristatė 2022 m. išleistą savo knygą, bet ir papasakojo apie jos atsiradimo priežastis, patį rašymo procesą, negailėjo patarimų būsimiems rašytojams, atsakė į susirinkusiųjų klausimus. Pokalbio metu ne kartą grįžta prie nepatogumo temos: kiekvieno gyvenime yra ar dar bus nepatogių dalykų – ligų, išsiskyrimų, netekčių, kitokių nesėkmių ir nelaimių. Ir dažniausiai negali nieko

pakeisti, lieka tik priimti ir susitaikyti.

Panašu, kad susitikimas buvo ne tik įdomus, bet ir naudingas žmonėms, besirengiantiems šuoliui į savarankišką gyvenimą.

APIE MITINES BŪTYBES REALIAME PASAULYJE

Su iliustratore, grafikos dizainere ir rašytoja Kotryna Zyle bei jos knyga „Sukeistas“ vyko į Senamiesčio mokyklą. Ten vyko net trys susitikimai, kuriuose dalyvavo aštuntokai, šeštokai bei trečiokai.

Dažnam šių dienų paaugliui lietuvių mitologijos temos nėra įdomiausios ir artimiausios. Bent jau tiems, kurie neskaitė K. Zylės knygų. Skaičiusieji, tikėtina, etninės kultūros nenuvertina.

V. Jasaitis pristatė knygą apie gyvenimą su I laipsnio cukriniu diabetu.

Autorė geba naminukus, maumą, Velnią, laumes ir kitas paslaptingas būtybes įkurdinti mieste, įpinti į dabarties jaunų žmonių gyvenimą. Nes mūsų mitologija, kaip sako, rašytoja – „nurauta“. Galiausiai Kotryna knygoje ir susitikimuose su skaitytojais kviečia įsigilinti į prieš du ar tris šimtus metų gyvensių jaunuolių situaciją. Jie neturėjo telefonų, interneto, bet domėjosi tais pačiais dalykais, išgyveno tuos pačius jausmus, žodžiu, buvo iš kūno ir kraujo. Ir, kaip sako rašytoja, tikėtina, kalendorinės šventės, pavyzdžiui, Užgavėnės, jiems buvo geriausias

Rašytoja K. Zylė pristatė knygą „Sukeistas“.

I. Zarambaitės knyga „Juodavandeniai“ persmelkta Šilutės krašto atmosfera.

Susitikimą su rašytoja D. Opolskaite vedė septintokė Šarlotė.

metų tūsas, kai, prisidėgę veidus kaukėmis, galėjo sau leisti daugiau nei kitomis dienomis.

APIE (NE)PRITAPIMĄ IR ATSAKOMYBĘ UŽ POELGIUS

Vienas iš projekto susitikimų (su rašytoja Igne Zarambaite ir jos knyga „Juodavandeniai“) vyko Plungės Akademiko A. Jucio progimnazijos „Babrungo“ skyriuje.

Jame su septintokais ir aštuntokais daugiausia kalbėta apie minėtą knygą, kurią pamėgo ne tik Lietuvos, bet ir Latvijos, Estijos, Slovėnijos paaugliai. Jos atmosferą kuria ir herojų gimtojo miesto kasmet apsemiamos apylinkės, ir Šilutės krašto mitinės būtybės, ir romano žmonės. Tarp jų nėra nė vieno visiškai švento. Knygos veikėjai dvilypiai, kaip ir juos nuo pasaulio atskiriantis vanduo – ir gyvybės, ir mirties nešėjas. Kaip sako rašytoja, kiekvieno iš mūsų vanduo savaip drumstas. Nė vieno iš mūsų negalima paaiškinti, iki galo suprasti. Kaip ir knygos pabaigos: skaitytojams paliekama

vietos pamąstymams, interpretacijoms, diskusijoms...

Susitikime buvo įdomu ir skaičiusiems knygą, ir neskačiusiems. Vis tik skaičiusiems – įdomiau. Jau vien todėl, kad galėjo užduoti klausimų. Domino ir Anikos gyvenimo, charakterio, elgesio detalės, Ignės širdžiai artimiausias veikėjas, ir knygos pavadinimo kilmė, ir tikimybė sulaukti tęsinio, ir knygos terapinė galia...

APIE NEGALIĄ

Apie gyvenimą su Dauno sindromu rašytoja Laura Varslauskaitė kalbėjosi su Plungės technologijų ir verslo mokyklos mokiniais. Beje, knygos „Mano didelis mažas aš“ pristatymą ir pokalbį su autore moderavo minėtos mokyklos mokiniai Kamilė ir Henrikas.

Knygoje pasakojama apie Benediktą – Dauno sindromu sergantį penkiolikmetį, gyvenantį su mama ir katinu Ponu Ūsu. Vieną vėlų vakarą Benediktą gyvenimas suveda su besiruošiančiu nušokti nuo tilto Oskaru...

Knyga pateikia išties

nepatogių klausimų. Ir primena, kad tam tikri dalykai gyvenime turėtų vykti kitaip. O pokyčiai turi vykti dabar. Ir jie priklauso nuo mūsų.

Tikėtina, kad „Mano didelis mažas aš“ bei autorė Laura įsiminė pilnai salei šešiolikmečių septyniolikmečių. Nors dauguma jų knygos nebuvo skaitę ir apskritai neskaito. Tokiai publikai susitikimai su rašytojais ir yra vertingiausi. Nes išgirsti apie knygą, kurios idėjos yra žmogaus ryšys su kitu žmogumi, noras priimti kitokį, suvokimas, kad būti kitokiu yra gražu, gebėjimas su kitokiu bendrauti kaip su lygiaverčiu, vilties išsaugojimas, neskaitantiems yra dar prasmingesnis. Ir tikimės, kad, užaugus norui susirasti knygą, vieną sudominusio kūrinio pavadinimą jaunimas jau turės.

APIE PATYČIAS

Paskutinysis šių mokslo metų susitikimas su rašytoja Daina Opolskaite su knyga „Kur dingo Edvinas Kratas?“ vyko Akademiko Adolfo Jucio progimnazijoje. Iš tiesų progimnazijoje vyko du susitikimai su dviem septintokų grupėmis. Beje, labai skirtingi – vieną moderavo septintokė Šarlotė, o kitą vedė pati rašytoja.

Knyga „Kur dingo Edvinas Kratas?“ yra lyg lakmuso popierėlis paaugliams, padedantis įsivertinti, koks yra pats skaitytojas, kokios jo vertybės, empatijos lygis.

Trumpai apie knygą – tai ne detektyvinė istorija, tai daugiabalsis 22 žmonių pasakojimas apie įvykį, kurio centre – cerebrinį paralyžių turintis klasiokas Edvinas.

Ir šįkart dauguma renginio dalyvių buvo neskaitantys paaugliai. Tačiau iš klausymosi, įsitraukimo buvo akivaizdu, kad jiems įdomi, artima knygos tematika. Neatsitiktinai vienas iš septintokų paklausė, kur galima rasti šią knygą.

Prasidėjęs 2026–2027 mokslo metams, „Ryto“ pagrindinėje mokykloje numatytas susitikimas su Ilona Ežerinyte. Beje, rašytoja ves ir kvalifikacijos tobulinimo seminarą apie pastarojo meto Lietuvos

■ NUKELTA Į 11 PSL.

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Sylvija Plath: „Aš trokštu to, kas galiausiai mane sunaikintų“

Sylvia Plath (1932 m. spalio 27 d. – 1963 m. vasario 11 d.) – XX a. amerikiečių poetė, prozininkė, novelistė, eseistė.

Gimė Bostone. Pradėjo rašyti būdama aštuonerių. Buvo vadinama Amerikos literatūros viltimi, nes dar pradinėje mokykloje pasižymėjo neeiliniais literatūriniais gabumais. Kembridžo universitetą baigė su pagyrimu. 1950 m. rugpjūtį žurnale „Seventeen“ pasirodė jos pirmoji trumputė istorija „Vasara daugiau neateis“.

Ji buvo nuostabi: jauna nuožmaus proto poetė, neprilygstama studentė, nuostabi mama, žmona, moteris, paprastą skausmą pavertusi nemirtingumo versme. Tačiau ji buvo per jautri šiam pasauliui. Kiekvienas džiaugsmas, kiekviena nuoskauda, kiekviena tylą ją tiesiog persmelkdavo, viduje ji nuolat kovojo su tamsa, kurios niekas nematė.

Šią tamsą ji pirmąsyk patyrė būdama mergaitė, po tėvo mirties – žaizda, kuri niekada neužgijo. Tėvo netektis kaip šešėlis ją lydėjo visą gyvenimą, kuriame ji ieškojo prasmės, šviesos, tačiau pasaulis jai dažnai atrodė nepakeliamai šaltas.

Rašymas tapo jos priebėga. Kiekvienas eilėraštis buvo verksmas ir išpažintis, būdas išlikti gyvai. Bet tas pats protas, kuris padarė ją genijumi, padarė ją trapią. Ji reikalavo tobulumo iš savęs visame kame: kūryboje, meilėje, motinystėje. Bet kai gyvenimas atsisakė būti tobulas, skausmas ją palaužė.

1956 m. Sylvija Plath ištekėjo už Tedo Hugheso. Tai buvo aistros ir intelekto audra. Jie abu buvo poetai, abu nesuvaržomi, abu ambicingi. Susilaukė dviejų vaikų. Juos lydėjo finansinė sėkmė, šeimai nieko netrūko. Bet laikui bėgant santuokoje atsirado plyšių: vienatvė, emocinis išsekimas tapo S. Plath palydovais... Ir vis tiek ji rašė, rašė arčiau nei bet kada. Rašė apie prisikėlimą, laisvę, apie per ilgai kentėjusios savęs sudegimą. Bet skausmas tapo per sunkus,

kad jį pakeltų: sužinojusi, jog jos vyras flirtuoja su žvaigžde Alexandra Wevil, Sylvija Plath, būdama vos 30-ies, nusizudė.

Sylvija Plath visą gyvenimą rašė dienoraštį. Jame kalbėjo apie savo gyvenimą, kupiną kasdinių pasiryžimų ir šviesių jausmų. Tai intymūs užrašai apie pačią autorę ir jos aplinką.

Sylvijos Plath kūrybą sudaro eilėraščiai, trumpos istorijos, romanas. Poezija perpinta XVII a. anglų filosofine metafizika, būties baime, erotikos motyvais. Mirtis poetei tampa savęs patikrinimu ir individualumo išraiška.

Sylvija Plath parašė: „Aš trokštu to, kas galiausiai mane sunaikintų.“

Bet ji taip pat parašė: „Aš esu, esu, esu.“

Štai kas lieka – ne jos mirtis, o buvimas.

Sylvija Plath savo kančias pavertė menu, kuris atsisako išnykti. Ji išmokė pasaulį, kad net giliausioje neviltyje vis dar išlieka balsas – drebantis, bet nepalūžęs ir galintis pasakyti: aš vis dar čia.

SU GIMTADIENIU, SYLVIA PLATH!

KŪRYBA

Sylvija Plath laikoma moters psichologinės, išpažinties prozos ir poezijos pradininke. Rašė aistringas, atviro skausmo ir nevilties baltąsias eiles. Poezijos rinkiniai: „Žiemos laivas“, „Kolosas“ (abu 1960), „Arielis“ (1965), „Skrodžiant vandenį“, „Žiemos medžiai“ (abu išleisti 1971), „Rinktinė“ (1981, lietuviškai – 2017).

Išgarsėjo vieninteliu autobiografiniu romanu „Stiklo gaubtas“ (1963, lietuvių kalba 2004).

Dar parašė radijo pjesę „Trys moterys“ (1962), išleistas laiškų rinkinys „Laiškai namo“ (1975).

APDOVANOJIMAI

Pulitzerio literatūros premija (1982).

Nuotraukos iš soc. tinklų.

Paruošė Genutė Matevičiūtė

Nepatogūs skaitymai – Plungės jaunimui

ATKELTA ĖŠ 10 PSL. ■

rašytojų knygas paaugliams „Subjektyvus žvilgsnis į šiuolaikinę Lietuvos literatūrą paaugliams“, skirtą lietuvių kalbos mokytojams ir bibliotekininkams.

O projektą baigsime ten, kur ir pradėjome

– „Saulės“ gimnazijoje – pokalbiu su Agnesa Kenešyte-Grice ir jos knygos „Purslai“ pristatymu.

Projekto vadovė Kristina Pilitauskienė, Plungės r. sav. viešosios bibliotekos Vaikų ir jaunimo literatūros skyriaus vedėja

Renginį su L. Varslauskaite moderavo Kamilė ir Henrikas.

LITA CABELLUT (ISPANIJA) PARODA „KRUVINOS VESTUVĖS X BODAS DE SANGRE“

ATKELTA ĖŠ 5 PSL. ■

įsimas, nuoskauda, praradimo ir mirties baimė bei moralinis visuomenės trapumas.

Žirgyno pastate įrengta ekspozicija įgauna beveik teatrinį intensyvumą – čia pati erdvė tampa pasakojimo dalimi. Scenografija sustiprina kūriniuose slypinčią dramą, tylą ir įtampą, o žiūrėjimo patirtį paverčia beveik fiziniu išgyvenimu.

RŪMŲ SALĖSE

„Gyvenimas mene: penkios temos - vienas dialogas“

Tuo tarpu pagrindiniuose muziejaus rūmuose pristatoma ekspozicija „Gyvenimas mene: penkios temos - vienas dialogas“, leidžianti pažinti pagrindinius L. Cabellut kūrybos principus.

Joje eksponuojami 35 darbai, kuriuos kruopščiai atrinko parodos kuratorius Eloy Martínez de la Pera. Paroda aprėpia skirtingus menininkės kūrybos laikotarpius ir siūlo pažvelgti į menininkės kūrybą kaip į nuoseklią meninę visumą.

Jos kūrybą jungia penkios pagrindinės temos: GYVENIMAS · AIS-TRA · GALIA · TAPA-TYBĖ · LAISVĖ

Paroda organizuota ne chronologiškai, o pagal šiuos conceptualius motyvus, siekiant išryškinti

kūrybos idėjų nuoseklumą ir jų aktualumą šiandienos pasaulyje.

„Gyvenimas mene“ atspindi išskirtinę L. Cabellut kūrybinę trajektoriją – šurkščią ir subtilią, poetišką ir brutalią, refleksyvią ir impulsyvią, harmoningą ir neapdorotą, tačiau visuomet persmelktą grožio.

Intensyvūs, pažeidžiami ir iššūkį metantys L. Cabellut personažų žvilgsniai kviečia susimąstyti apie trapumą, aistrą, vienatvę ir išganyką. Jos kūriniai tampa savotiškais veidrodžiais, kuriuose atpažįstame savo pačių kovas ir viltis.

Kodėl tai svarbu?

Šis projektas Žemaičių dailės muziejuje žymi reikšmingą momentą tiek L. Cabellut tarptautinėje kūrybinėje trajektorijoje, tiek Lietuvos kultūriname gyvenime.

Paroda sumanyta ne vien kaip meno kūrinių pristatymas, bet kaip visapusiška patirtis – erdvė, kurioje tapyba, architektūra ir dramaturgija susilieja į vientisą išgyvenimą.

Sujungdamas du intensyvius kūrybinius ciklus išskirtinėse muziejaus erdvėse, Žemaičių dailės muziejus suteikia retą galimybę susitikti su viena įtaigiausių šiuolaikinio meno kūrėjų.

Parodos kuratorius:

Lita Cabellut.

Eloy Martínez de la Pera

Parodos projekto vadovė: Daiva Balvers

APIE MENININKĘ

Lita Cabellut

Lita Cabellut (g. 1961, Ispanija) yra laikoma viena įtakingiausių šiuolaikinių menininkių tarptautinėje meno scenoje. Šiuo metu gy-

vena ir kuria Nyderlanduose. Ji išvystė išskirtinį gebėjimą jungti skirtingas meno disciplinas, taip užtikrindama, kad technika neribotų jos kūrybos, o taptų idėjų raiškos priemone.

Kūrybos procese menininkė įsitraukia į tarsi dvasinį dialogą su savo personažais; jis yra kupinas vidinės emocijos ir fizinių pojūčių, kas atsispindi didelio formato darbų tekstūroje, gestų jėgoje ir nevaržomoje emocinėje

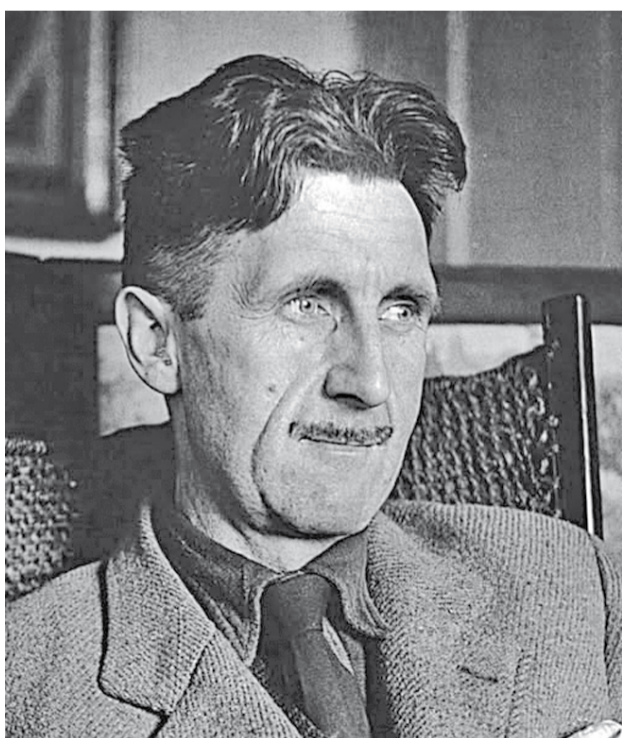
intensyvumo raiškoje. Jos technika yra įvairių įtakų mišinys, pasižymintis drąsiu spalvų ir tekstūros naudojimu, derinant tradicinius metodus su šiuolaikinėmis tapybos taikymo praktikomis. Tai balansas tarp techninės kontrolės ir visiško atsidavimo. Darbo proceso metu ji formuoja, lanksto drobę, suteikdama kūriniams išskirtinę paviršiaus tekstūrą ir gilų transformacijos pojūtį.

Lita Cabellut ryšys su ispaniškais šaknimis yra aiškiai juntamas jos darbuose, tačiau jos vizija pranoksta geografines ir kultūrinės ribas. Jos tikslas – atskleisti universalias žmogaus patirties dimensijas, sukuriant vizualinę kalbą, suprantamą įvairioms auditorijoms visame pasaulyje.

Lita Cabellut yra pelniusi daugybę apdovanojimų, įskaitant garbės daktaro vardą (Doctor Honoris Causa) Barcelonos universitete (2024) bei Karališkosios Isabellos Katalikės ordino komandoro laipsnį (2024). Jos darbai yra įtraukti į svarbių tarptautinių šiuolaikinio meno muziejų ir prestižinių privačių kolekcijų fondus. Jos parodos buvo pristatytos tokiose institucijose kaip – RABASF – Karališkoji San Fernando dailės akademija (Madridas), Fundación Bancaja (Valensija), MAC – Šiuolaikinio meno muziejus (La Korunja), Fundación Vila Casas (Barselona) ir Gojos muziejus (Saragosa) Ispanijoje; Pivot Center for Art + Culture (Sietlas) Jungtinėse Amerikos Valstijose; Seulo menų centras (Seulas) Pietų Korėjoje; MacS šiuolaikinio meno muziejus (Sicilija) Italijoje; CSMVS – Chhatrapati Shivaji Maharaj Vastu Sangrahalaya muziejus (Mumbajus) Indijoje; Hälsinglands museum (Hudiksvallis) Švedijoje; RAK meno fondas (Rifa) Bahreine; YUZ muziejus (Šanchajus), Westred meno muziejus (Harbinas), Raffles.

Nuotrauka Eddy Wenting ir Studio Tromp

Žemaičių dailės muziejaus inf.

Džordžas Orvelas.

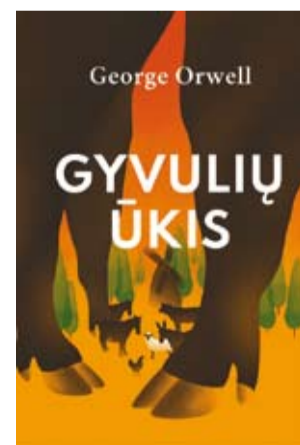
2026 m. birželio 25 d., buvo minimos 123-osios

Eriko Artūro Blero, visuotinai žinomo kaip Džordžas

Džordžas Orvelas (George Orwell)

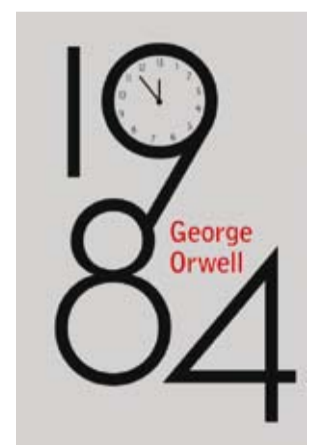
Orvelas (George Orwell), vieno iškiliausių ir drąsiausių XX amžiaus rašytojų, gimimo metinės. Gimęs Motiharije, Indijoje, valdant Britanijai, Orvelas gyveno gyvenimą, kurį apibrėžė socialinė sąžinė ir maištas prieš neteisybę. Po tarnybos imperatoriškojoje policijoje Birmoje – patirtis, kuri paskatino jį atmesti kolonializmą – jis gyveno skurde Paryžiuje ir Londone, kovojo Ispanijos pilietiniame kare ir tapo nepatogiu savo laikų liudininku. Aštriai plunksna ir atsidavimu tiesai jis pasmerkė tiek dešiniųjų, tiek kairiųjų totalitarizmą, visada gindamas demokratinį socializmą ir intelektualinį sąžiningumą. Orvelas ne tik rašė literatūrą; jis sukūrė įrankius, padedančius suprasti valdžią

ir jos piktnaudžiavimą. Savo šedevre „1984“ (1949) Orvelas pavaizdavo distopinį pasaulį, kuriame nuolat stebima, manipuluojama kalba („naujakalbė“), perrašoma istorija ir visiškai kontroliuojama tiesa – sąvokos, tokios aktualios šiandien, kad „didysis brolis“, „dvigubas kalbėjimas“ ar „minčių policija“ tapo pasaulinio žodyno dalimi. Anksčiau parašytas „Gyvulių ūkis“ (1945) – tobula satyrinė pasakėčia apie tai, kaip revoliucijos išduoda savo idealus ir virsta naujomis tironijomis. Tokie kūriniai kaip „Katalonijai pagerbti“ ir „Kelias į Viganą prielauką“, kartu su nepamirštamomis esė, tokiomis kaip „Politika ir anglų kalba“ (šiuo tekste G. Orvelas nagrinėja ryšį tarp politikos

ir prastos kalbos, perspėdamas, kad netvarkinga, miglota kalba padeda nuslėpti tiesą ir skatina politinį melą) – Orvelo palikimas, kuris ir šiandien mus įspėja apie propagandą, cenzūrą ir laisvės praradimą.

Orvelas mirė jaunas (1903–1950), tačiau jo bal-

sas skamba galingiau nei bet kada anksčiau: „Jei laisvė ką nors reiškia, tai reiškia teisę sakyti žmonėms tai, ko jie nenori girdėti.“

Su truputį vėluojančiu jubiliejumi, nesitaikstymo ir tiesos meistre!

Paruošė Genutė Matevičiūtė

Bodas de Sangre by Lita Cabellut

Ispanija

Kruvinos vestuivės

Kuratorius - Eloy Martinez de la Pera | Parodos projekto vadovė - Daiva Balvers | 2026

ŽEMAIČIŲ DAILĖS MUZIEJUS
Parko g. 3A, Plungė

P A R O D A
05.17 | 08.19

Gimtineje paminėtos prof. Igno Končiaus 140-osios gimimo metinės

2026 m. birželio 27 d., Gintaras Končius visus sukvietė į savo senelio gimtą sodybą, kuri šiuo metu vadinama „KONČEINA“. Čia vyko pirmasis renginys iš renginių ciklo paminėti čia gyvenusio fiziko, etnografo, visuomenės ir kultūros veikėjo, knygų autoriaus profesoriaus IGNO KONČIAUS 140-ĄSIAS GIMIMO METINES.

Puiki renginio programa suteikė ne tik daug naujų žinių apie patį prof. Igną Končių, kurio biografiją pristatė prof. Bonifacas Vengalis, bet ir kito prof. Vytauto Girdvainio

paskaita apie fizikos, geografijos ir istorijos mokslų sąsajas ir supažindino su dar negirdėtais faktais. Renginį vainikavo du jauni nuostabūs operos žanro atlikėjai Eglė ir Klaudijus, kuriems pianinu akomponavo Vaida.

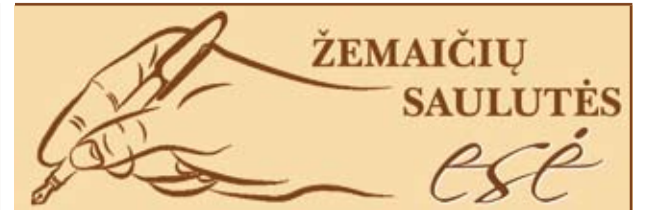
Po renginio namo niekas neskubėjo, dar nios gamtos apsuptyje visi drauge vaišinosės kava, arbata ir Žlibinų bei Kantaučių moterų keptais skanumynais bei Lopaičių piliakalnio vandenėliu. Ramiai bevaikštinėdami po kiemą ir besikalbėdami visi sutarė dar kartą čia susitikti, tad su nekantrumu

laukiame antrojo renginio, kuris planuojamas rugpjūčio 1 d., Purvaičių k., Žlibinų sen., Plungės raj., sodyboje „KONČEINA“.

Tai belieka tarti, iki susitikimo paskutinio vasaros mėnesio pirmąją dieną.

Žlibinų kultūros centro inf.

Mario Benedetti, Urugvajaus žurnalistas, romanistas, poetas.

Kaip pasakyti, kad suprastum...

Kad niekas nenustato taisyklių, išskyrus patį gyvenimą.

Kad gyvenimas be tam tikrų taisyklių praranda savo formą.

...Kad mes atsivėrę nepažeidžiame normų.

Kad atsivėrimas nėra beatodairiška meilė.

Kad mylėti nėra draudžiama; mes taip pat galime nekęsti.

Kad neapykanta ir meilė yra emocijos.

Kad pyktis be priežasties labai skauda.

Kad žaizdos gyja, bet durys neturi būti uždarytos.

Kad didžiausios durys yra meilė.

Kad emocijos mus apibrėžia.

Kad save pasakytum, nebūtina plaukti prieš srovę.

Kad kuo stipresnis brėžis, tuo labiau išryškėja.

Kad siekti pusiausvyros nereiškia būti drungnam.

Kad žodžių negirdėjimas sukuria atstumą.

Kad rasti save yra labai gražu.

Kad noras apie ką nors kę sužinoti nėra vien smalsumas.

Kad noras žinoti viską apie visus yra nesveikas smalsumas.

Kad niekada nepakenks būti dėkingam.

Kad apsisprendimas nereiškia ką daryti vienam.

Kad niekas nenori būti vienas.

Kad norint išvengti vienatvės, reikia duoti.

Kad norint duoti, pirmiau reikia gauti.

Kad norint gauti, taip pat reikia mokėti prašyti.

Kad mokėjimas prašyti nereiškia išsižadėti savęs.

Kad savęs išsižadėjimas galiausiai nėra meilė.

Kad norėdami būti mylimi, turime parodyti, kas esame.

Kad norėdami, jog kitas toks būtų, turime jam padėti.

Kad padėti reiškia mokėti padrąsinti ir palaikyti.

Kad meilikavimas nėra palaikymas.

Kad meilikavimas yra toks pat pražūtingas kaip ir nusigrėžimas.

Kad viskas sąžiningiau akis į akį.

Kad nė vienas nėra sąžiningesnis, nes nevagia.

Kad tie, kurie vagia, vagia ne iš malonumo.

Kad kai daiktai neteikia malonumo, tu iš tikrųjų negyveni.

Kad norint jausti gyvenimą, reikia nepamiršti, kad mirtis egzistuoja.

Kad gali būti miręs dar būdamas gyvas.

Kad jauti kūnu ir protu.

Kad girdime ausimis,

Kad sunku būti jautriam ir nesusižeisti,

Kad susižeisti nėra tas pats, kas nukraujuoti,

Kad norėdami išvengti skausmo, statome sienas,

Kad tie, kurie mūrija sienas, nieko nepjauna,

Kad beveik visi esame sienų statytojai,

Kad geriau būtų tiesti tiltus,

Kad jais pereiname į kitą pusę ir taip pat grįžtame.

Kad grįžti nereiškia eiti atgal.

Kad žengdami atgal, galime judėti ir į priekį.

Kad ilgai eidami pirmyn, nebūtinai pabundame arčiau saulės.

Kaip galiu suprantamai jums pasakyti, kad niekas nenustato taisyklių, išskyrus gyvenimą!

Iš ispanų kalbos vertė Genutė Matevičiūtė

Ilustracija iš soc. tinklų.

KNYGOS SUTIKTUVĖS „ŽEMAITIJA PAŽENKLINTOS ASMENYBĖS“

Žemaičių dailės muziejus ir Lietuvos kultūros tyrimų institutas birželio 12 d. pakvietė plungiškius į reprezentacinio leidinio „Žemaitija paženklintos asmenybės“ ir naujos mokslinių leidinių serijos „Studia Samogitica“ pirmojo tomo sutiktuves.

sus, besidominčius Žemaitijos istorija, kultūros paveldu ir šį kraštą kūrusiomis asmenybėmis, skaityti šį naują leidinį.

Žemaičių dailės muziejaus inf.

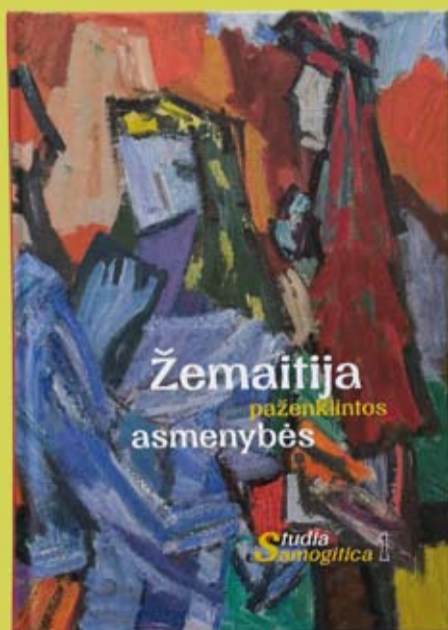
**KNYGOS LEIDYBĄ
FINANSAVO
LIETUVOS
KULTŪROS TARYBA**

Rėmėjai:

**PLUNGĖS
RAJONO SAVIVALDYBĖ**

KNYGOS SUTIKTUVĖS

2026 | 06 12 | 16:00

Renginyje dalyvaus knygos sudarytojai, autoriai, svečiai

Leidiny skaitas asmenybės, savo darbais, idėjomis ir veikla palikusiomis ryškų pėdsaką Žemaitijos istorijoje, kultūroje ir visuomeniniame gyvenime. Knyga ne tik pristato šių žmonių gyvenimo ir veiklos istorijas, bet ir atveria naują mokslinių leidinių seriją, skirtą Žemaitijos istorijos, kultūros ir tapatybės tyrimams.

Projekto partneriai – Lietuvos istorijos institutas, Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas.

Leidinio sudarytojai – dr. Dangiras Mačiulis, dr. Skirmantė Smilingytė-Žeimienė, dr. Jolanta Skurdauskienė (projekto vadovė).

Renginyje dalyvavo leidinio sudarytojai, autoriai ir svečiai, kurie pasidalino knygos atsiradimo istorija, leidinio idėja bei naujosios serijos vizija.

Kviečiame skaityti vi-

DAILIUOJI

Literatūra

KETVĖRTĒJĒ „VABALIOKĀ“

Platelēškis Kleinauskis Alberts (1938–2011) ēšlēda tris žemaitēškā parašīta ruomana „Vabaliukai“ kningas. „Žemaičių saulutė“ jau bova pateikosi ēštrauka ēš tuo ruomana. Vo dabā če ir pabēngts spausdintē ketvėrtuosės kningas (2011 m.) teksts – jau ēš ronkraštē.

ATKELTA ĒŠ NR. 5 (897).

Pamatiosi, ka pėitā pagatavītē, gīvuolelē pašertē, Cėlē geruokā ožkondosi sieda pri kalvarata i sava vēita ē pasēgērda meilings kāp bimbala žvėmbēms garsos. Parejēs Jorgis ēš melničēs atgava sava gastiņcio, žliuobordams pierninkus, klausies Cėlēs pliorpalū, kāp ana bova apilinkie, kāp sotēka Manelē, kuokēi neparadnē krautovėninkā. Pabēngēs alo, Jorgis primēslējē: „alaus galiejē parvēžtē ē daugiau, nuors nier kuo labā kuo zlastītēis unt sava muotrēškas, vēskon ēšverd, apiplaun apskalb, rūpėnas gīvuolelē, ožkalvaratēj pėningieliu, prijem i luova ē dā nogara pakasa, vo kuo daugiau ē banuorietē“.

Unt rītuojaus, geruokā pabėrbėnos i kalvarata, Cėlē somēslējē ētē pas kultūrninkē parsėrokoutē,

kāp veiktē tuoliau.

– Labas, Cėlē, – nusėdīvėjē kultūrninkē, – repeticėjē būs rītuo vakarē.

– Ton aš žėnau, – atselėipē Cėlē, – ir kėtuoki ruoda.

– No, no kas par duo ruoda, – sosėduomava kultūrninkē.

– Klausikės, neožėlga muokslėnīčēs dėrektuoriou būs paradni švėntē, soēs pėncėjē. Bovosi vīriausi bogalterē somēslējē anon sosdraulītē so pasiediejėmo pri stala. Būto gerā, ka pasėstėngtomi, ka būto linksmiau. Nuoro so tavėm pārsėrokoutē, – ēšaiškėna Cėlē.

– Matā, kāp žmuogou pavīka, šeima sokūrē, vākus ēšaugėna, i muokslus ēšlēda, dabā jau ē pėncėjē unt nuosės. Mon tēp neēšēt, mona draugės, so koriuoms bėngiau muokslus, kai korės po do karto spiejē ēšsėskėrtē ē treti karta mierkavuo kon banutvertē, – pasėbiedavuojē

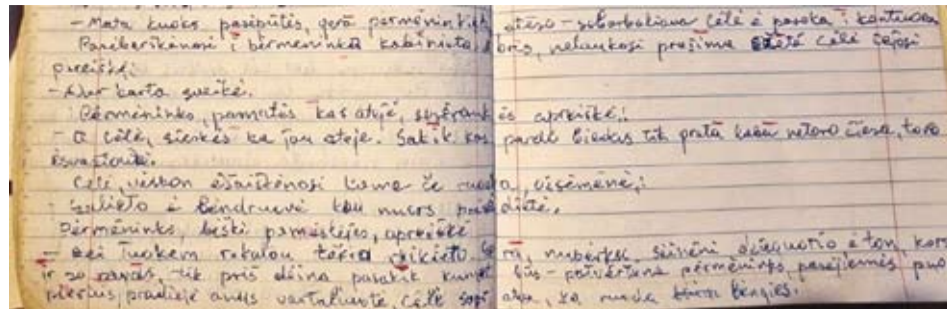
Kleinauskis Alberts.

kultūrninkē.

– Je je, kon če pas mumis tūs krūmaliūs untėsi. Gali rastē kuoki pėjuoka, slinki, a tuoki, kors fermuo šūda kabėn. Mon pavīka, sava Jorgi sosėžėbravuojuo fermuo, ons ir gers žmuogos, mīl moni, – pasėkuolėjē Cėlē. – Gausi miesta restoranē pasėveizietē.

– Jego kas vestomės i, tēkrā ētiuo, vėinā par brongē ēšēt, – prisėpažėna kultūrninkē. – Tėik jau tuo, kon esi somēslėjosi api ton dalīka?

– Mon ruoduos, rėk pakeltē sodietėni balio ē pavėnčėvuotē dėrektuorio. Rėk parētē par

Ruomana „Vabaliukai“ ketvėrtuosės kningas gals.

suodietius, bovau pas apīlinkės pėrmėninka, ons žad duovėna. Tau rėkto ēšmuoktē kelis eilieraštius, trībėninkus torem, galies šuokems pagrajītē.

– So trībās nieks nebūs. Tas karnietists grėiž nebluogā, bet kel dėdėlės lernas. Ons nuor, ka trībėninkams ožmuokietiuo ož grajėjėma. Par pagraba lop kėik nuor, je bėndruovė nuor, ka pagrajīto, somuok paradnē, je mon rėk vežtėis i apžiūra, anėi rėkalau, ka aš ožmuokietiuo a parūpintiuo sėlvestrėnės. Tenk doutē pėningus, aš nėsō ēiškuotē tuos sėlvestrėnės, <...> kad ēr ons rėkalauto ožmuokesnē, – vēskon ēšaiškėna kultūrninkē.

– Matā, kāp, aš tuo nebouvau pajotosi, – nusteba Cėlē.

– Pasėprašiso apilinkės kultūrninkē, papasakuosias kuoki pliorpala, pagrajīsiav, padainiosias. To, Cėlē, gausi pārētē par žmuonis, jug ēr anū vākus dėrektuorios muokē, gal prisėdietē pėningās, a

maisto, – paaīškėna kultūrninkē. – To, Cėlē, nuėsi i bėndruovė, pas pėrmėninka, gal ēr ons prisėdietē.

Struošlivā sobėrbė muobilis telėpuons, kultūrninkē, paspaudos i pėpki, pradiejē:

– Klausau, aš, gerā, so pratau, būso, – paspaudos i kėšenē. Cėlē somēslējē, ka tuoliau ruodas nebībūs. – Matā, Cėlē, kvėit i rajuona, rėk ruoštėis, vedvė kėta siki pārsėrokousias, dar ir čiesā, – pranešē kultūrninkē. Cėlē ēšspūdėna par doris. Bėtont kelio, anon untgėnē bėndruovės pėrmėninks ē sosdraulėjē: – Labas, Cėlē. Cėlē, pamatiosi kas sveikėn, apsėdžiaugė. – Sveikė, pėrmėninkē, toro so tavėm vėina ruoda. – Kon če, Cėlē, vēdorie kelē aiškėnsiasuos, atėk pas moni i kabinieta, – pasakē pėrmėninks ē sosėraukės nužingsniava. – Matā kuoks pasėpūtės,

gerā, pėrmėninkielis, atėso, – soborboliava Cėlē ē pasoka i kontuora.

Pasėbarškėnos i pėrmėninka kabinieta doris, nelaukosi prašima ožētē Cėlē iejosi pareiškē:

– Dar karta sveikė. Pėrmėninks, pamatės kas atejē, sosėraukės apreiškē:

– A Cėlē, sieskės ka jau atejē. Sakik, kas par duo biedas, tik grėtā, labā netoro čiesā, toro ēšvažioutē.

Cėlē, vēskon ēšaiškėnos i kamē če ruoda, ožsėmėnē:

– Galioto ē bėndruovė kou nuors prisėdietē.

Pėrmėninks, bėški pamėslėjēs, apreiškē:

– Tuokem rėkalou tēkrā reikioto. Gerā, nupėrkso sėinėni dzieguorio, ē ton, kors ir so ragās, tik priš dėina pasakik, kumet būs, – patvėrtėna pėrmėninks, pasėjiemēs puopierius, pradiejē anus vartaliuotē, Cėlē soprata, ka ruoda bėngies.

2011 m.

Stacėjės – žemaitėškā

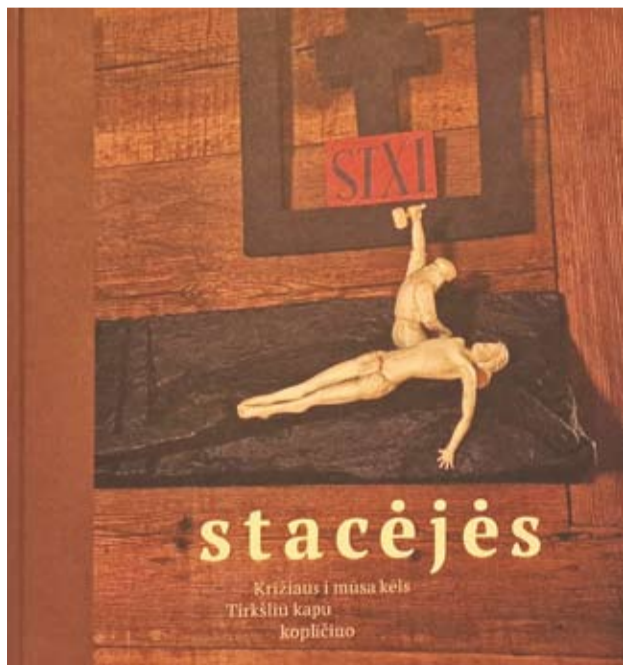
Mažeikiu Henrika Nagė vėišuoji bibliotėka pernās ēšlēda kninga „Stacėjės. Križiaus i mūsā kėls Tirkšliū kapū kopličiū“. Įvadē ir lietovėšku tekstu, no pamatėnē leidėnė kalba – žemaitiu. Kāp tas vēskas gavuos?

2023 m. skulptuorios Pačkauskis Mikuols Gedemėns Tirkšliū kapū kuoplīčē padėrba 14 stacėjū – Križiaus kelē stuotieliu. Profesiounals fotuografs Kavoliūns Gints vēsas tas 14 stacėjū skulptūru ēšpaveikslava. Nuotraukas po pėrmo pasėtarnava kāp vaizdėnē priemuonė...

Prancūzėjūo būdams bruolis dominikuons Joškevičios Gabrielios, veiziedams i stacėjū nuotraukas, parasē sava apmāstimus.

Mažeikiu Henrika Nagė bibliotėkas direktuorė Bernotienė Alina soprata – tekstā ē fotuografėjės tor sogoltē i kninga.

Končiūtė-Mačiulienė Rūta ēš Mažeikiu savėvaldībės administracėjės jiemies kningas sodarīma

Nauji žemaitėška kninga.

darbū.

Žemaitiu kalbėninks Pabrieža Jūzaps priveiziejē kningas kalba. Ons sodarē ē trumpa žemaitėšku žuodiu žuodinieli.

Tirkšliū Kristaus Karaliaus parakvėjės klebuons Smilgīs Petros parašē žė-

maitėška ižonga.

Telšiū vīskops Jurevičios Algėrds oždiejē kningā sava vīskopėškōji IMPRIMATUR – leidėma anon spausdintē ē pasklėstē tarp žmuoniū.

Vėinē kningas bėndradarbē ir tēkrėnē žemaitė:

PONDĖIVS PARKRENT TRETĒ SĪKI

Gol Pondėivalis sovargės, mažne kvėpoun. Ronkėlės križiaus nabapkabėn, kramelė dolkiems apėbarstīta, kāp per pakūta.

Akelies briekšt...

Vuo ka tēp kas so triūbās ožgėiduotom: Kielies Kristos smertės krėta.

IX STACĖJĒ.

Pačkauskis – kėlėma ēš Seduos, Joškevičios – ēš Telšiū, Končiūtė-Mačiulienė – ēš Pėivienu, Pabrieža – ēš Skouda, Smilgīs – mažeikėškis. No ē kėtē poikiausė sopront – žemaitiu kalba vėn ir mūsā naudā. Viskops Jurevičios, pats būdams ēš Vievė, ragėn tėkontiūsius melstėis ē gėiduotē žemaitėškā. Kavoliūns, aukštaitis nu Kupiškē, dėrbōs Vėlniaus dailės akademė-

II stacėjė. Kningas iliustracėjė.

juo, – ir muokėis menū Telšiūs, ē saka soprontos ē Žemaitėjē, ē žemaitiu kalba. Bernotienė, kad ē ne mažeikėškē, jau daug metu dėrb bibliotėkuo, ē dabā džiaugās, ka pėrmāsīs

bibliotėkas leidėnis – žemaitėšks. No mažeikėškē dabā gaus gintėis sosiedus skoudėškius – Skouda R. Granauskė vėišuoji bibliotėka žemaitėšku kningu jau ir ēšlēdos i vėsa kopėta...

Švėntė „Žemaitiu gīvastis 2026“ Telšiūs

Gegožės 16 d. Žemaitiu muziejus „Alka“ pakvėitė i Amatū ēr kolinarėnė pavelda švėntė „Žemaitiu gīvastis“. Vėsė sosėrinka i Žemaitiu kaima muziejo pri Mastė ežera. Vėinė grajėjė, kėtė šuoka. Vėinė kepė čėrvėnius blīnus, ontrė maišė kuošė. Vėinė juodėniėjė so žemaitokās, kėtė žėrgliuojė so stīpīniems. Vėinė dėrba zabuovas, ontrė droožė šaukštus.

Šimeta bova pasėrinkta tema – „Žemaitiu gīvastis – vėsa Lietova!“. I švėntė sovažiava dzūkā (folklorėnis ansamblis „Žvangucis“), sūdovė (Skriaudžiū ansamblis „Kanklės“), zanavikā („Vaiguva“ ēš Plokščiū), aukštaitė („Upytės Vešeta“ ēš Paneviėžė krašta), klaipie-dėškė (folklorėnis ansamblis „Alka“) ē patis žemaitė (folklorėnis ansamblis „Inkstiliuks“ ēš Skaudvilės). Vo kartvelu (gruzinu) ansamblis „Riho“ stėprė praplietė švėntės dalīviu geografėjė...

Vakarė vėsė pasėklausė Smilgevičiūtės Aistės ē gropės „Skilė“ koncerta. Vo jau tumet prasėdiėjė ē naktėšuokė. Šuokdėna ē kapelėjės, ē dainėnikā, ē kartvelā, ē konklėniks Ulberkis Muodests – jug 2026-ėijė ir Konkliu metā! Naktėšuokė – jau dešimtė. Pati švėntė „Žemaitiu gīvastis“ – jau pėnkta karta. Tėkra teisībė ir pasakės Vėlkū Kompa kaimė gėmės medė meistros Majuors Vītauts: „Žemaitė – kāp ropūžės! Jė kon isėkond – sunkė ēšmoštė!“.

Janulienės Irenas nuotr.

„Žemaičių saulutės“ inf.

„Plateliu vasara 2026“

Vėsė žėna, ka truopniausės Juonėnės būn Plateliūs. Bėrželė galė vėsė ir kvėitamis ēr i Plateliu miestelė švėntė – Petrėnės. No šimeta platelėškė triūkšt ē pakvėitė bėrželė 6 dėina i dā vėina festivali – va-

saras sezuona atėdarīma švėntė „Plateliu vasara 2026“. Mat pernā metās Platelė paskelbtė kāp turizma traukuos vėituvė Lietovuo ē kāp vėins ēš geriausiu turizma kaimu vėsamė pasaulie! Ė dā: ši-meta Žemaitėjės naciuo-

Dainėnikė Jolanta Joy.

Gropė „El Fuego“.

nalėnė parka 35-metis. Turistā galiejė rinktėis vėina ēš dvėjū žigiu: po Plateliu a po aplinkės. Vākā rinkuos pramuogas. Juomarkė galiejė pasėskėrtė kon tinkams. Vo jau mozėkas bova – kāp vėn reikint!

Pėnktađėinė vakara folklorėnis vaidėnėms bova skėrts Liudvika Rie-

zas metams. Šėštadėinie, po pėitu, pradiejė mozėkoutė jaunėms. Vo i vakara jiemė dainioutė ē vėiresnėijė.

Švėntė apvainėkava ognėnis šou (angl. show), vo pabėngė – diskuoteka (žem. naktėšuokė)...

Žiliūtės Almas nuotr.

„Žemaičių saulutės“ inf.

Bėrželė 19-21 d. skombiejė Plungės miesta švėntė so Tarptautėnio folkluora festivalio „Saulėlė raudona“. So juomarkās ē paradās, so mozėkuoms ē vaidėnėmās, so miestu partneriu delegacėjums ē truopniausiu plungėškiu apduovėnuojėmās, so skraidontės motuociklėnikās ē folkluora ratās.

„Saulėlė raudona“ – jau 16-ta karta. Žemaitė ši-meta švėntėna so draugās ēš Vėlniaus ē Klaipiedas, so sosiedās latvės, kroatu gropė „Petar Zrinski“ ē dūdmaišėnikās ēš Madrida „Lume de Biqueira Celtic

Plungės miesta švėntė

„Fotoalėja 2026“ pri bibliotekas.

Juomarks Vītauta gatvie.

Linksmībės Babrunga slienie.

Band“.

I švėntė kvėitė ē Plungės vėišuojū biblioteka. Fotuoklubs „Žybt“ atėdarė paruoda „Fotoalėja 2026“. Laikruodėnie-oranžerėjuo – ekskursėjės ē Mačerniou Vītautou skėrta paruoda. Parkė – kraštietė menėnika Bagduona Juoza atmėnėmou skėrts dailėninku pleners. Kėimė – jaunėma deklamoujems slems. Tarp ruožiū – kningu pikniks.

Salie – fotuografa Kuli-kauska Arūna fotuoaalbumu pristatīms.

Švėntie koncertava Rasa Serra, Baumila Vaidis, „Katarsis“ ē kėtė truopnė mozėkontā. Vo dainėnikė Jazzu pritarė vėsos Plungės kultūras cėntra simfuonėnis orkestras.

Vaitkaus Kėstotė nuotr.

„Žemaičių saulutės“ inf.

Bagduona atmėnėmou skėrts pleners.

RENGĖJAS – DRAUGIJA „SAULUTĖ“

LEIDŽIAMAS NUO 1994 M. SPALIO 4 D.

ISSN 1822-6817

RĖMĖJAS – PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖ

Draugijos „Saulutė“ 2026 m. projektas „Gyva kalba – gyva tauta“, skirtas Žemaitiško rašto metams.

Draugijos „Saulutė“ 2026 m. projektas „Iš žemaičių žemės atėjė“.

Redaktorė Kristina Paulauskaitė

Leidėjas Ž. Pilitausko IV (Nr. 680008) Slyvų g. 8, Kaušėnai, 90175 Plungės r. Tel. +370 682 56 996.

„Žemaičių saulutės“ bendradarbiai: Alma Riebzdaitė, Nijolė Jankuvienė, Dalia Šimkutė, Virginija Liutikaitė, Otilija Juozapaitienė, Aldona Kuprelytė, Lidija Šimkutė (Australija), Genutė Matevičiūtė, Kristina Pilitauskienė, Kęstutis Vaitkus, Zita Jonušaitė, Alma Šakienė.

Partneris: Plungės viešojoji biblioteka

Spaudė Ignatų spaustuvė ul. Przemysłowa 26, 16-001 Kleosin

Straipsnių ir laiškų autorių nuomonės gali nesutapti su redakcijos nuomone.

Maketavo Žydrūnas Pilitauskas

Tiražas – 1000 egz.

Laisvės al. 19, LT-90157 Plungė Tel. +370 614 65 329.

e. p. zemsaulute@gmail.com